

Internetové sociální sítě v životě žáků 8. a 9. tříd základní školy

Marcel Hamar

Bakalářská práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Marcel HAMAR**

Osobní číslo: **H08096**

Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Internetové sociální sítě v životě žáků 8. a 9. tříd
základní školy**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti vývojové psychologie, virtuálních sociálních sítí a kyberprostoru.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvantitativního výzkumu oblíbenosti a využití internetových sociálních sítí.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

DIVÍNOVÁ, R. Cybersex: forma internetové komunikace. Praha: Triton, 2005. ISBN 80-7254-636-8.

LÉVY, P. Kyberkultura: zpráva pro Radu Evropy v rámci projektu "Nové technologie: kulturní spolupráce a komunikace". Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-246-0109-5.

MEYROWITZ, J. Všude a nikde: vliv elektronických médií na sociální chování. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-0905-3.

ŠMAHEL, D. Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-360-1.

VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří. Praha: Portál, 2000. ISBN 8071783080.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Karla Hrbáčková, Ph.D.**

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **25. ledna 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **6. května 2011**

Ve Zlíně dne 25. ledna 2011

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

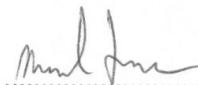
Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 25.2.2011

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělčně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá problematikou internetových sociálních sítí ve vztahu k pubescentům. Právě dospívající děti tvoří podstatnou část uživatelů internetových sociálních sítí, přičemž si mnohdy neuvědomují rizika, která využívání těchto stránek přináší.

Práce si klade za cíl zjistit, jak moc jsou internetové sociální sítě pro žáky 8. a 9. tříd základní školy důležité, zda na svých profilech používají nastavení soukromí, zda vnímají rozdíly v kvalitě přátelství, která vzniknou na sociálních sítích oproti přátelstvím, která vzniknou ve skutečném světě a jestli existují v jednotlivých oblastech rozdíly mezi pohlavími. Dílčími cíli bylo zjistit, k jaké činnosti sociální sítě žáci nejvíce používají, kolik času na nich tráví, jaké údaje o sobě na svých profilech uvádí a zda se jako členové těchto sítí setkali s obtěžováním jinými účastníky.

Klíčová slova:

Internetové sociální sítě, Facebook, internet, pubescence, kyberšikana, kybergrooming, sexting, kyberstalking.

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with social networking sites in relation with teenagers. Teenagers are now an essential part of the user of social networking sites, which often do not realize the risks that the use of this site brings.

This study aims to determine how much the online social network is important for students of 8th and 9th classes of elementary school, if their profiles are using the privacy settings, if they perceive differences in the quality of the friendships that arise from social networks against friendships that exist in the real world and whether there are differences in the various fields between the sexes. Other objectives should determine what activities of the social networks students use the most, how much time they spend there, what information they share about themselves on their profiles , and indicates whether they have amet with harassment as members of these networks by other participants.

Keywords:

Internet social network, Facebook, internet, pubescence, cyberbullying, cyber grooming, sexting, cyberstalking.

Tímto bych chtěl poděkovat Mgr. Karle Hrbáčkové, Ph.D., za velmi užitečnou metodickou pomoc, rady a čas, který mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 INTERNET.....	13
1.1 CHARAKTERISTIKA INTERNETU A POČET JEHO UŽIVATELŮ.....	13
2 KYBERPROSTOR	15
2.1 CHARAKTERISTIKA KYBERPROSTORU.....	15
2.2 PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY KYBERPROSTORU DLE SULERA.....	16
2.3 VLIV KYBERPROSTORU NA CHOVÁNÍ JEDINCE.....	19
2.3.1 Virtuální identita	21
2.3.2 Vztahy ve virtuálním prostředí	21
2.3.3 Ztráta zábrán ve virtuálním prostředí (disinhibice)	23
3 SOCIÁLNÍ SÍTĚ	25
3.1 SOCIÁLNÍ SÍTĚ CHARAKTERISTIKA.....	25
3.2 SOCIÁLNÍ SÍTĚ VE VIRTUÁLNÍM PROSTORU	25
3.3 DRUHY SOCIÁLNÍCH SÍTÍ.....	26
3.4 FACEBOOK.....	28
3.4.1 Historie Facebooku a jeho základní služby.....	28
3.4.2 Počet uživatelů Facebooku v České republice.....	29
3.4.3 Popis prostředí Facebooku	30
3.5 NEBEZPEČNÉ JEVI NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH.....	32
3.5.1 Kyberšikana	33
3.5.2 Kybergrooming.....	34
3.5.3 Sexting	34
3.5.4 Kyberstalking.....	35
4 PUBESCENCE.....	36
4.1 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA PUBESCENCE	36
4.2 VÝVOJOVÉ ZMĚNY	37
4.2.1 Psychické změny	37
4.2.2 Sociální změny	39
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	41
5 VÝZKUM INTERNETOVÝCH SOCIÁLNÍCH SÍTÍ V ŽIVOTĚ DĚTÍ 8. A 9. TŘÍD ZÁKLADNÍ ŠKOLY	42

5.1	PŘEDMĚT VÝZKUMU.....	42
5.2	CÍLE VÝZKUMU	42
5.3	DÍLČÍ OTÁZKY A FORMULACE HYPOTÉZ.....	42
5.4	POPIS VÝZKUMNÉHO SOUBORU	44
5.5	POUŽITÁ METODA VÝZKUMU	44
5.6	ZPRACOVÁNÍ DAT	45
5.7	VÝSLEDKY VÝZKUMU	45
5.8	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU.....	62
	ZÁVĚR	64
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	65
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	69
	SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK	70
	SEZNAM GRAFŮ.....	71
	SEZNAM PŘÍLOH	72

ÚVOD

Před 20 lety by si asi těžko někdo z nás představil, že v budoucnosti nebudeme mít sebe-menší problém se během několika vteřin spojit zvukem i obrazem s přáteli z Ameriky, Japonska nebo třeba Austrálie a být s nimi neustále v kontaktu pomocí svého počítače či mobilního telefonu. Vyhledat přes několik „kliknutí“ informace, které potřebujeme? Například mapu, telefonní číslo, nejnižší cenu výrobku nebo předpověď počasí na následující dny. V dnešní době – samozřejmost! Založení internetu a jeho rychlý rozvoj můžeme pokládat za jeden z nejvýznamnějších milníků 20. století.

V 21. století zrychlený vývoj elektronických médií pokračuje a jejich podíl na fungování světa stále roste. Internet se stal samozřejmou součástí života téměř každého jednotlivce a to zejména jako významný zdroj informací, pracovní nástroj, ale také prostředkem k naplňování volného času. Někteří lidé si již k internetové síti vypěstovali závislost a svůj život bez on-line připojení si dokážou představit jen stěží.

Domnívám se, že s rozvojem internetových diskusí, chatu a stále populárnějších sociálních sítí se podíl času tráveného na internetu, zejména u mladší generace, bude dále zvyšovat. Jaký je důvod toho, že tak velké množství lidí navštěvuje tyto virtuální komunity? Co jim členství v těchto imaginárních společenstvích poskytuje? Jakou činností se na těchto stránkách nejvíce zabývají? Jaké důvěrné informace o své osobě pomocí internetových sítí sdělují ostatním jejich členům? Kolik času na nich tráví? To jsou jen některé z otázek, jež jsem si před zahájením této práce položil a které mě k uvedenému tématu vlastně přivedly.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 INTERNET

„Internet je součástí největšího stroje, který kdy člověk sestrojil“ Inhiel de Sola Pool (In Gach, 1999, str.3)

1.1 Charakteristika internetu a počet jeho uživatelů

Internet můžeme charakterizovat jako celosvětovou počítačovou síť, ve které jsou počítače navzájem propojeny, díky čemuž spolu mohou komunikovat, sdílet či předávat informace. Jednotlivé části internetu (podsítě) mají své vlastníky, ale internet jako celek nevlastní nikdo.

Prostřednictvím internetu můžeme především získat spoustu nových informací, možná i z tohoto důvodu je tato síť nazývána také informační dálnicí. Avšak je potřeba mít na paměti, že ne všechny informace, jež v internetové síti získáme, jsou pravdivé.

Tím, že internet spojuje jednotlivé světadíly, státy, městečka, vesnice a tím i lidi v nich žijící, umožňuje nám komunikovat téměř s kýmkoliv chceme a to podstatně levněji než při použití telefonu. V neposlední řadě poskytuje internet stále větší počet služeb začínaje u elektronické pošty, prohlížení map, nakupování, poslouchání, stahování a sdílení hudby, fotek či videí, sledování aktuálního zpravodajství, seznamování a mnoho dalšího.

Huitema (1996) považuje na internetu revoluční právě to, že není, na rozdíl od rozhlasu a televize, jednosměrné médium a tudíž umožňuje člověku být zároveň jak konzumentem, tak i zdrojem informací. Huitema také dodává, že internet je nástroj svobody, který umožňuje informacím proudit volně ze země do země, čímž je pro státy mnohem těžší vládnout lži a propagandou.

Podle posledních měření (ke dni 31.12.2010) je na světě 1.966.514.816 uživatelů internetu, což představuje 28,7 % celkové populace obyvatel naší planety. Pro zajímavost uvádím, že od roku 2000 do roku 2010 stoupl počet uživatelů této celosvětové sítě o 444,8 %. V Evropě užívá internet 475.069.448 obyvatel, kteří zastupují 58,4 % Evropanů. V samotné České republice se k uživatelům internetu řadí 6.680.800 osob, což je 65,5 % našich spoluobčanů. Od roku 2000 do roku 2010 se u nás zvýšil počet uživatelů internetu o 568,1 % (Internet World Stats, 2010).

SVĚT používání internetu a demografické statistiky						
Regiony světa	Obyvatel (2010 Est.)	Uživatelé internetu 31 prosince 2000	Uživatelé internetu Nejnovější data	Průnik (% Populace)	Růst 2000-2010	Uživatelé% v tabulce
Afrika	1,013,779,050	4,514,400	110,931,700	10,9%	2,357.3%	5,6%
Asie	3,834,792,852	114,304,000	825,094,396	21,5%	621,8%	42,0%
Evropa	813,319,511	105,096,093	475,069,448	58,4%	352,0%	24,2%
Blízký východ	212,336,924	3,284,800	63,240,946	29,8%	1,825.3%	3,2%
Severní Amerika	344,124,450	108,096,800	266,224,500	77,4%	146,3%	13,5%
Latinská Amerika a Karibik	592,556,972	18,068,919	204,689,836	34,5%	1,032.8%	10,4%
Oceánie / Austrálie	34,700,201	7,620,480	21,263,990	61,3%	179,0%	1,1%
SVĚT CELKEM	6,845,609,960	360,985,492	1,966,514,816	28,7%	444,8%	100,0%

Tabulka 1 – Počet uživatelů Internetu ve světě k 30. červnu 2010

(Převzato z: Internet World Stats).

2 KYBERPROSTOR

Pojem kyberprostor (cyberspace) se na veřejnosti objevil poprvé v roce 1982 v díle spisovatele Williama Gibsona v jeho povídce nazvané *Burning Chrome* a následně v jeho sci-fi románu *Neuromancer* z roku 1984 (Lévy, 2000).

2.1 Charakteristika kyberprostoru

Kyberprostor můžeme charakterizovat jako nehmotný (virtuální) svět, který vzniká vzájemným propojením informačních a komunikačních systémů. Toto prostředí nám umožňuje vytvářet, uchovávat, využívat a vzájemně si vyměňovat informace. Vzhledem k tomu, že je kyberprostor imaginárním místem, nevztahují se na něj omezení fyzického světa, což umožňuje vznik nových identit (Zelinková, 2010).

Podobně popisuje kyberprostor Lévy (2000, s.83) jako *“komunikační prostor otevřený vzájemným světovým propojením počítačů a počítačových pamětí“*. Uvedený autor je toho názoru, že vlivem všeobecné digitalizace informací a sdělení se z kyberprostoru stane v 21. století hlavní komunikační kanál a nejdůležitější podpora paměti lidstva.

Lévy (2000) dále uvádí, že kyberprostor přináší lidem možnosti jak se organizovat, spolupracovat a využívat společnou paměť a to v téměř reálném čase bez ohledu na jejich skutečnou polohu a rozptýl časových pásem. Toto, dle Lévyho, vede k virtualizaci organizací, které tímto již nejsou zcela závislé na konkrétních místech, pracovních dobách a dlouhodobém plánování. V kyberprostoru dochází stále ve větší míře k bankovním i ekonomickým transakcím a vůbec celkové virtualizaci hospodářství a celé společnosti.

Negroponte (2001) se domnívá, že posun od atomů k bitům je nezvratný a nelze jej zastavit. Lidská společnost bude v budoucnu daleko více vzájemně propojena a mnohé hodnoty národního státu se postupně převedou na různé větší či menší elektronické komunity. Lidé budou udržovat vztahy uvnitř digitálních společenství, ve kterých vzdálenosti ztratí jakýkoli význam a čas bude hrát jinou roli než dnes. Uvedený autor však závěrem své knihy dodává, že každá technologie a výtěžek vědy má však své stinné stránky a nikterak jinak tomu není ani u kyberprostoru. Předpovídá, že v budoucnosti budeme svědky případů zneužití duševního vlastnictví, útoků na naše soukromí, virtuálního vandalství, softwarového pirátství a krádeží dat.

2.2 Psychologické aspekty kyberprostoru dle Suler

Každé prostředí má své specifické psychologické vlastnosti, kterými působí na chování lidí, jež se v něm vyskytují. Ne jinak tomu je právě v kyberprostoru. Samozřejmě musíme brát v úvahu, že chování jedinců ve virtuálním prostředí není ovlivněno pouze samotným prostředím, ale také osobními charakteristikami každého člověka, resp. interakcí vlastností daného prostředí s vlastnostmi dané osoby. Z tohoto důvodu se v identickém prostředí mohou různí lidé cítit a chovat rozdílně. Nyní si uveďme některé specifické vlastnosti kyberprostoru, které uvádí Suler (In Divínová, 2005).

Omezená percepce

Vzhledem k tomu, že ke komunikaci v kyberprostoru dochází ve většině případů pouze pomocí psaného textu nebo obrázky (pomocí tzv. smailíků), je vnímání druhých osob značně omezeno. Hlas, mimiku a řeč těla můžeme rozpoznat pouze za předpokladu, že při komunikaci použijeme mikrofon a kameru (při internetovém telefonování např. přes oblíbený program Skype). Avšak ani při použití těchto pomůcek nebude zážitek z druhého člověka tak opravdový jako při setkání ve skutečném světě. Žádná technická pomůcka nám také zatím neumožní se druhého člověka dotknout, pohladit jej nebo obejmout.

Vše založeno na textu

Psaní a čtení zpráv je u mnoha uživatelů jediným způsobem jak vést v kyberprostoru komunikaci. Prezentace vlastní identity pomocí textu je prakticky neověřitelná. Tedy za předpokladu, že se s druhou osobou následně nesetkáme nebo nepoužíváme-li při komunikaci současně kameru. I když si píšeme s jedincem, jehož známe z reálného života, bez použití web kamery nemůžeme vidět, že za klávesnicí sedí při psaní právě on a ne např. jeho sourozenec. Textová komunikace také omezuje vyjádření emocí a nálad, což může být příčinou špatného pochopení obsahu zprávy a z toho plynoucích konfliktů.

Flexibilita identit

Komunikace prostřednictvím textu, za předpokladu, že jedinec není svým protějškem viděn, je značně anonymní. Tato anonymita dává člověku možnost mnohem otevřeněji, uvolněněji a upřímněji prezentovat svůj názor než při komunikaci tváří v tvář.

Toto dle mého názoru platí zejména u osob, které jsou v reálném světě plaché, stydlivé a mají nedostatek sebevědomí. Otevřenější komunikace bez zábran má samozřejmě také ne-

výhody. Mezi nevýhody můžeme zařadit například možnost tzv. flamingu (rozohňování se), disinhibice (ztráta zábran), virtuální agresivity, rasismu, větší intimní sdílnosti. Tyto negativní jevy ztráty zábran je možné sledovat při internetové komunikaci jak v e-mailech, tak, a to zejména, na různých chatech.

Změněné a snové stavy

Někteří lidé při chatování nebo čtení e-mailů mohou zažívat spojení myslí s člověkem, se kterým komunikují. Není rozhodující v jaké vzdálenosti se náš protějšek nachází, protože toto omezení nehraje v kyberprostoru roli. Ve své hlavě si vytváříme fantazie o tom, jak druhý vypadá, jak zní jeho hlas, co právě cítí. Mnohdy nám může připadat, že při on-line komunikaci s úplně neznámým člověkem si s ním rozumíme daleko lépe než s kamarády ze skutečného světa. Stavy spojení myslí jsou pro některé lidi velmi příjemné, což by mohlo vysvětlit jednu z příčin závislosti na internetu a kyberprostoru.

Rovnost statusu

Ve většině případů mají všichni lidé na internetu stejné postavení, které není závislé na rase, věku, pohlaví, vzdělání, náboženství atd. Na internetu můžeme tedy bez ostychu oslovit kohokoliv a bavit se s kýmkoliv. Dělá-li nám problémy v reálném světě vést komunikaci se staršími lidmi, v kyberprostoru tento věkový rozdíl nezaznamenáme. Soudíme-li lidi podle jejich oblečení, kyberprostor nám k tomu nedá příležitost. V kyberprostoru je vliv vytvářen schopností komunikovat, vytrvalostí, kvalitou idejí, popřípadě technických, stylistických a jazykových dovednostech jedince, což platí zejména u textové komunikace.

Transcendentální prostor

Pomocí internetu můžeme komunikovat s druhými lidmi bez ohledu na jejich geografické vzdálenosti, které při komunikaci v reálném světě představují velkou překážku. V kyberprostoru je v podstatě jedno, zdali se osoba, s níž komunikujeme, nachází v sousedním domě, nebo na opačné straně zeměkoule. Tato výhoda kyberprostoru nám umožňuje hledat si pro komunikaci i partnery vzdálenější, nežli tomu je v reálném světě. Tento aspekt může být velice užitečný pro podpůrné skupiny pomáhající lidem s jejich problémy, ale můžeme např. také komunikovat a sdílet osudy lidí z oblastí zasažených přírodní katastrofou nebo zemí ohrožených válkou.

Časová flexibilita

Subjektivně vnímáme čas podle množství změn ve světě, ve kterém se pohybujeme. Jestliže se nacházíme v prostředí, které je statické nebo se jen pomalu mění, máme tendenci vnímat čas jako nekonečný. Naopak pokud se nacházíme v prostředí bohatém na změny, tak nám připadne, že čas plyne mnohem rychleji. Prostředí internetu se mění rychle. To, co v reálném světě trvá týdny, se může v internetovém prostředí odehrát během dnů či hodin.

Je potřeba si uvědomit, že čas, probíhající v kyberprostoru, tedy není závislý na čase reálného světa, což zejména u dětí může přinášet problémy s jeho vnímáním a také změnu životního rytmu, která je patrná například při vysedávání dětí u počítače do pozdních nočních hodin.

Sociální mnohočetnost

Zatímco v reálném světě nemusí být snadné v okolí najít jedince se stejnými zájmy či potřebami, v kyberprostoru se s někým takovým můžeme seznámit docela lehce. Jelikož internet má miliony uživatelů, není těžké navázat kontakt s lidmi z různých oblastí života a komunikovat se stovkami, možná tisíci z nich. Je také možné v jednom okamžiku komunikovat s několika jedinci najednou, aniž by o tom navzájem věděli.

Jak dokládají výzkumy Šmahla a Vybírala (Vybíral, 2000), řada uživatelů komunikačních prostředí tuto mnohočetnou synchronní komunikaci s více lidmi najednou vyhledává a upřednostňuje.

Možnost záznamu

Všechny informace, které byly prostřednictvím internetu přeneseny, je možné trvale zaznamenat a ukládat. Nezáleží na tom, zda se jedná o text, audio či video. Na rozdíl od komunikace ve skutečném světě nám tento aspekt umožňuje zpětně zjistit, co přesně bylo zasláno, řečeno či napsáno, kdy a komu. Tyto záznamy si můžeme následně odstupem času znovu reprodukovat, jestliže máme zájem na jejich přesném citování, přehodnocení či vyjadřování se k jejich postojům. Je však potřeba si uvědomit, že naše emoční reakce na tyto uložené záznamy mohou být jiné než v době jejich vzniku.

Jakákoliv data, která někdo na internet nahraje, např. kompromitující fotky, videa nebo otevřený dialog z Facebooku, je téměř nemožné v pozdější době ze sítě zcela odstranit. Ve většině tyto informace „patří“ celému světu a kterýkoliv uživatel je může dále sdílet, což

někdy bývá příčinou mnoha nepříjemností. Zábavné historky z minulosti dnes mohou vinou fotografií, videí nebo komentářů svého aktéra pronásledovat celý život jako noční můra.

Narušení přenosu

Závislost lidstva na technologiích narůstá. Toto představuje problém v případě, že daná technologie přestane fungovat nebo nefunguje tak, jak si přejeme. Například jestliže se zprávy a data, která vysíláme nebo která očekáváme, že přijmeme, ztratí. V těchto chvílích se může u některých lidí objevit hněv a frustrace, která vypovídá o naší potřebě ovládat a kontrolovat.

2.3 Vliv kyberprostoru na chování jedince

Socializace a sociální zrání člověka od dětství do dospělosti vždy probíhaly v přirozeném světě, s převahou vazby tváří v tvář. V současné době však v této oblasti dochází k zásadní změně, která je dána vlivem stále větší digitalizace našeho životního pole a naším virtuálním životem v kyberprostoru. Sociální zrání již neprobíhá pouze v přirozeném světě, ale také virtuálně v kyberprostoru. Současné děti se střídavě pohybují v přirozeném světě a ve světě umělém – virtuálním – přičemž aktivity v jedné dimenzi ovlivňují i život v dimenzi druhé (Sak, 2007).

Klimeš (2006) k této problematice uvádí, že na rozdíl od dospělého člověka, pro kterého je kyberrealita ve většině případů jen pracovním nástrojem nebo volnočasovým doplněním reálného života, tak dítě ve virtuálním světě vyrůstá a proto ho může ovlivňovat mnohem více než dospělý.

Benedikt (In Robins, 2003) je toho názoru, že virtuální existence v kyberprostoru poskytuje osvobození z materiálního a tělesného světa a dává nám k dispozici prostředí, ve kterém můžeme pobývat v představách, jež nám umožňují stát se kým chceme.

Myslím si, že zejména pro děti může být lákavá představa virtuální reality, která je mnohem pohodlnější než naše vlastní nedokonalá skutečnost, což může mnohé z nich přivést k pokušení se v tomto nereálném světě ukrýt před skutečným životem.

Zásadním problémem dlouhodobého pobytu ve virtuálním světě je však to, že u jedince dochází k odlišnému formování osobnosti, myšlení, cítění a jednání než při interakci se skuteč-

ným světem. Vzhledem k tomu, že v kyberprostoru neplatí zákonitosti reálného světa, dochází u jedince ke změně jeho vnitřního světa, jeho prožívání, myšlení i jednání. Uvedené změny mají vliv na osobnostní strukturu a tedy na rozvoj osobnosti člověka (Jursová, 2010).

Šmahel (2003) popisuje změny osobnosti, ke kterým dochází ve virtuálním prostředí kyberprostoru. Mezi tyto změny řadí následující:

Omezení úzkosti – kyberprostor je prostředí bez zábrán, ve kterém jedinec pocítuje méně úzkosti, strachu, obav ze sankcí a méně tenze. Naopak virtuální prostředí často navozuje pocity uvolnění a bezstarostnosti.

Otevřenost, upřímnost – jestliže u jedince dojde k redukcí úzkosti, tak je v mnoha věcech víc otevřenější, odvážnější a troufalejší.

Komunikativnost – v kyberprostoru může docházet k větší komunikativnosti a upovídání a to nejen v souvislosti s předešlými dvěma body.

Názorová vyhraněnost – je podmíněna již zmíněným prostředím bez zábrán, které má za následek, že běžné názory ze skutečného světa se v kyberprostoru stávají často vyhraněnými až extrémními.

Vliv skupin - přizpůsobení se normám skupin probíhá ve virtuálním prostředí zřejmě podobně jako ve skutečném světě. Ve virtuálních skupinách často nemůžeme vidět skutečnou podobu člověka, proto se zde jedinci rozlišují pouze podle přezdivek nebo obrázku ve svém profilu. Tyto přezdívky nebo obrázky v profilu nás ostatním prezentují. Jestliže tedy například vystupujeme pod přezdívkou Sexdrogyarock ostatní často předpokládají, že holdujeme sexu, drogám a tvrdé hudbě. Následně tak může dojít k změnám virtuálního já do určité míry bez vlastní vůle a to tím, že se přizpůsobíme představě, jakou o nás má okolí (Šmahel, 2003).

Idealizace sebe sama - v prostředí internetu můžeme svou osobu prezentovat v tom nejlepším světle, což nám může navodit pocit, že se stáváme lepšími než ve skutečnosti jsme. Někteří lidé jsou toho názoru, že kyberprostor jim umožňuje odhalit své pravé já, které není nijak zatíženo přetvářkou, komplexy a rolemi reálného světa. Jedna z dívek, jež se zúčastnila výzkumu dospívajících v prostředí internetu, to popisuje slovy „...*když sem jdeš, jsi čistý,*

mizí všechny chybičky, tvoje šišláni, tloušťka, výška, prostě všechno, zůstáváš jenom ty... tvoje já.“ (Šmahel, 2003, s. 62)

2.3.1 Virtuální identita

Prostředí kyberprostoru může být pro mnohé lidi poměrně lákavé z toho důvodu, že jim umožňuje změnit jejich vlastní identitu. V on-line prostředí si mohou zvolit jak budou staří, jaký budou mít vzhled, výšku, váhu, minulost, povolání, ale i pohlaví. Tímto způsobem dává virtuální svět lidem možnost prezentace sebe sama zcela odlišným způsobem, než jim to umožňuje svět reálný. Toto může být velice lákavé zejména pro dospívající, kteří stále ještě hledají své pravé místo ve světě dospělých. Po změně identity mohou toužit ale také lidé nějakým způsobem vyčlenění ze společnosti, ať už např. tělesnou vadou, vyznáním nebo příslušností k určité minoritě. Tito jedinci mohou být ve skutečném světě výrazně hendikepováni, což ale ve virtuálním prostředí neplatí. Na rozdíl od skutečného světa můžeme také tuto hru na jinou osobu kdykoliv ukončit a neriskujeme tak např. výsměch nebo útok ze strany ostatních lidí.

Wallace (In Divínová, 2005) se domnívá, že experimentování s identitami je důležitou a nezbytnou součástí lidského vývoje a osobního růstu. Podobného názoru je i Turkleová (In Šmahel, 2003), která dodává, že virtuální identita je prospěšná a to tím, že lidem pomáhá překonat jejich problémy ve skutečném světě pomocí „úniku z vazeb reálna“.

Někteří jedinci však na internetu pod jinou identitou vystupují ze zcela jiných příčin než z toho důvodu, že chtějí zkusit, jaké je to být na chvíli někým jiným. Například v prostředí sociálních sítí se mohou lidé vydávat za někoho jiného z toho důvodu, aby se tak dostali do blízkosti důvěřivých uživatelů, resp. k jejich citlivým datům, která mohou následně zneužít.

2.3.2 Vztahy ve virtuálním prostředí

Jak již bylo řečeno, internet nám umožňuje jednoduše a pohodlně navazovat kontakt s obrovským množstvím lidí na celém světě. Prostředí chatových místností a sociálních sítí dává jejich členům možnost seznámit se s lidmi nejrůznějšího věku, zájmů a národností. Zdánlivá anonymita v „prostředí bez zábran“ ulehčuje seznámení lidem, kteří v reálném světě navazují známosti jen obtížně. Avšak tyto vztahy mohou být často pouze povrchní a rychle pomíjivé. Ve virtuálním světě totiž není problém navázat přátelství a obecně interpersonální

vztah jedním kliknutím myši a tím samým způsobem tento vztah samozřejmě i zrušit, což ve skutečném světě možné není.

Na jednu stranu nám tedy internet podstatně rozšiřuje naši sociální základnu, na druhou stranu však vztahy v on-line prostředí mohou jen těžko nahradit přátelství vzniklá ve skutečném světě. Pojdme se tedy blíže podívat na charakteristiku „kyberztahů“ a také na to, jaký je rozdíl mezi vztahy ve virtuálním a v reálném světě.

Griffiths (In Divínová, 2005) charakterizuje kybervztah jako druh mezilidského vztahu, který vznikl v on-line prostředí a je následně rozvíjen a udržován zejména prostřednictvím elektronické konverzace za využití e-mailu a virtuálních komunit.

Suler (In Divínová, 2005) považuje za jedinečný rys internetového vztahu to, že zážitek z druhé osoby je vlivem komunikace pomocí psaného textu značně omezen. Jelikož člověk neví, jak druhý vypadá, vytváří si projektivní tendence, které jsou ovlivněny jeho vlastním očekáváním, přáními nebo strachem, což se může projevit i zkreslením skutečného významu obdržené zprávy a výsledkem může být nedorozumění či konflikt.

Zatímco v reálném prostředí hraje při seznamování fyzická aktivita velmi podstatnou roli, v kyberprostoru je nahrazena aktivitou myšlenek a fyzickou blízkost v kyberprostoru nahrazuje frekvence setkání (Wallace, In Divínová, 2005, Šmahel 2003).

Virtuální vztahy jsou odlišné od vztahů ve skutečném světě také rychlostí svého vzniku. Vztahy ve virtuálním prostředí vznikají rychleji než v reálném světě. To, co ve skutečném světě může trvat měsíce a roky, je v kyberprostoru otázkou několika dnů či týdnů (Cooper a Sportolari, In Divínová, 2005).

Je přirozené, že blízké virtuální vztahy směřují v osobní setkání, které může daný vztah upevnit a prohloubit. Na druhou stranu může osobní setkání vyústit také v ukončení vztahu a to zejména za okolností, že náš partner neodpovídá našim vysněným představám, které jsme si o něm vytvořili. Divínová (s. 57, 2005) zmiňuje, že „*osobní setkání mění to, jak budeme toho druhého napříště vnímat on-line*“. Toto je dle mého názoru logické, protože v reálném světě dojde ke shození masek, které uživatelé v kyberprostoru užívají.

Některým jedincům však může virtuální vztah zcela vyhovovat na základě toho, že jej vnímají jako lépe předpověditelný, bezpečný a vyvolává v nich méně úzkosti než vztah v reálném

světě. Těmto lidem mohou chybět verbální schopnosti a proto se cítí jistější právě díky textové komunikaci (Divínová, 2005).

A jak jsou hodnoceny virtuální vztahy vůči vztahům skutečným? Z průzkumu, které provedla Dušková a Vaculík (In Divínová, 2005) vyplývá, že polovina dotazovaných hodnotila přátelství v reálném světě jako opravdovější s větší hloubkou, vřelostí, fyzickým kontaktem a větší závazností vztahu. Kybervztahy jsou tedy vnímány jako méně skutečné. V uvedeném průzkumu bylo dále zjištěno, že většina respondentů považovala za nutné převést kybervztah, na kterém jim záleží, do reálného života. Dušková a Vaculík dále zjistili, že 90,6 % z těch, co se se svým virtuálním partnerem poprvé setkali ve skutečném světě, měli o něm předem vytvořenou představu, jež se u více než poloviny respondentů shodovala se skutečností.

2.3.3 Ztráta zábran ve virtuálním prostředí (disinhibice)

Někteří lidé, pohybující se ve virtuálním prostředí, mají pocit, že jsou zde absolutně anonymní, nevypátratelní, nepostižitelní. Tato anonymita na nás může působit tak, že se chováme jinak než v reálném životě. Ve virtuálním prostředí často ztrácíme zcela zábrany, ostych, plachost, tak jako se to děje při velkých shromážděních lidí v reálném světě (např. fotbalové zápasy, manifestace apod.).

Vybíral (2000, s.272-273) definuje disinhibici jako *"odložení zábran a skrupulí, ztrátu nebo překonání nesmělosti, plachosti a ostychu, v krajním případě obcházení tabu a zákazů, jde o jistou odvázanost od norem či nevázanost na normy, která může být až anomální"*. Vysledovat ji můžeme ve všech podobách internetové komunikace, kde je uváděna jako jeden z nejzjevnějších a nespécifičtějších znaků této komunikace.

Wallance (In Divínová, 2005) je toho názoru, že různé stupně anonymity, kterou nám internet nabízí, určují jak moc se sníží naše sociální zábrany, které v kyberprostoru máme. S tímto tvrzením souhlasím. Můžeme se o něm přesvědčit při srovnání často velmi vulgární konverzace v chatových místnostech, kde se uživatelé mnohdy rozlišují jen na základě své přezdívky, s konverzací účastníků sociálních sítí, ve kterých mají uživatelé podrobně vyplněn svůj profil a to včetně fotografie, proto je zde jejich anonymita nižší. Samozřejmě musíme brát v potaz, zda jsou údaje vyplněné v profilu pravdivé.

Podle Sulera (In Vybíral, 2004) se na disinhibici při internetové komunikaci podílí šest hlavních faktorů:

1. **anonymita** (druhý neví kdo jsem, proto mohu skrýt svou identitu)
2. **neviditelnost** (druhý nemůže vidět, jak ve skutečnosti vypadám a jak se právě tvářím)
3. **asynchronicita komunikace** (svou reakci si mohu promyslet, protože ji mohu odložit - není tudíž nutné reagovat ihned).
4. **solipsistické introjekce** (pocit, že se vše odehrává pouze v mé hlavě, kde si vytvářím fantazie o tom, jak druhý vypadá, jak zní jeho hlas)
5. **neutralizace statusu** (postavení a autorita v reálném světě se stává v kyberprostoru vedlejší a nepodstatná)
6. **další účinky samotné interakce.**

Disinhibice má jak pozitivní, tak i negativní projevy. Suler (In Divínová, 2005) uvádí, že mezi negativní projevy tohoto chování patří používání hrubého jazyka, drsné kritiky, nenávisť, vyhrožování a navštěvování stránek s pornografií či násilím. Naopak mezi pozitivní projevy můžeme zařadit větší otevřenost a upřímnost lidí při komunikaci v kyberprostoru.

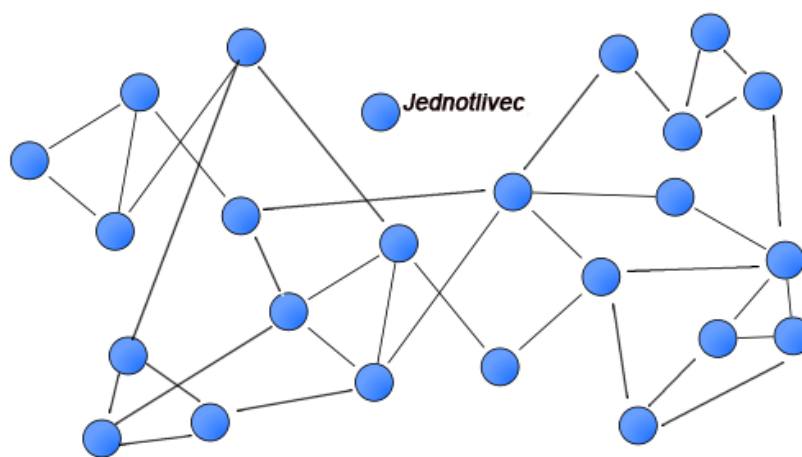
Závěrem této kapitoly je potřeba dodat, že anonymita on-line prostředí je ve skutečnosti velmi omezená. Každý počítač připojený k internetu má totiž svou IP adresu, pomocí které může být dohledáno, odkud daný jedinec k síti přistupuje a tím následně odhalit jeho skutečnou identitu.

3 SOCIÁLNÍ SÍTĚ

3.1 Sociální sítě charakteristika

„O sítích se ve společenských vědách hovoří v souvislosti s vazbami vzájemné pomoci a podpory, ale také v souvislosti se způsobem organizování práce a s uspořádáním celých firem. Hovoří se též o neformálních sítích vstřícných vztahů příbuzenských a přátelských, ale zároveň o skrytých a jen málo vstřícných sítích moci a vlivu.“ (Keller, 2009, s.11).

**Obrázek 1 – Schématické znázornění vztahů mezi členy sociální sítě
(Převzato z: Navajo otevřená encyklopedie).**

3.2 Sociální sítě ve virtuálním prostoru

Sociální sítě v internetovém prostředí, někdy také označované jako komunitní servery či virtuální komunity, jsou nejrychleji se šířícím sociálním fenoménem dnešní doby. Můžeme je popsat jako aplikace, které nám umožňují navazovat a udržovat sociální vztahy s okolními lidmi, dovolují nám prezentovat naši osobu, skupinu, či organizaci ve virtuálním prostředí, sdílet obsah jednotlivých uživatelských profilů (včetně fotografií a osobních údajů) a komunikovat mezi jednotlivými členy, čímž udržují a rozvíjejí virtuální komunitu.

Sociální sítě fungují také jako jakýsi monitoring a rešerše života našich známých. V reálném světě samozřejmě nemáme čas se všemi svými známými mluvit a být s nimi v kontaktu. A právě sociální sítě nám alespoň ve virtuálním prostředí umožňují nahlédnout do života našich přátel a zjistit co právě dělají, prožívají, kde pracují apod.

Zajímavou teorii, proč vůbec ke vzniku virtuálních sociálních sítí dochází, rozvíjí Rheingold (In Robins, 2003), podle něhož „hlad“ po internetových společenstvích roste tím výrazněji, čím více mizí z našich životů neformální prostory. Uvedený autor zdůrazňuje význam sociálních míst, na nichž se lidé setkávají a poznávají. Podle Rheingolda odstředivý předměstský automobilizovaný způsob života, rychlého občerstvení a nákupních center odstranil mnohá z míst, kde se lidé mohli setkat a společenská struktura existujících komunit se začala rozpadat. Z tohoto důvodu lidé hledají alternativní místa, kde by se mohli sejit a probrat své starosti, zážitky či si jen tak popovídat. Těmito novými místy mohou být právě virtuální komunity.

Keller (2009) je toho názoru, že vznik sociálních sítí je reakcí na zvýšení životní nejistoty v důsledku oslabení tradičních státních autorit při přechodu k individualistické společnosti.

3.3 Druhy sociálních sítí

Jednotlivé internetové sociální sítě se od sebe samozřejmě liší svým zaměřením a také službami, které poskytují. Společným prvkem všech virtuálních sociálních sítí je však profil uživatele. Profil uživatele bychom mohli přirovnat k nástěnce, kterou si každý vytváří sám k prezentaci své osoby. Ve většině případů tento profil obsahuje informace o jménu uživatele, jeho věku, bydlišti, zájmech atd. Aby nebyly tyto informace přístupné všem, obsahuje většina internetových sociálních sítí možnost nastavit viditelnost stránek např. jen pro kamarády či přátele, se kterými jsme již seznámeni. Valná většina internetových sociálních sítí umožňuje také nahrávání profilových fotografií. Co se týče principu seznamování na těchto sítích, tak fungují na jednoduchém principu tzv. oboustranného potvrzení přátelství. Žadatel o přátelství musí nejprve požádat a teprve po potvrzení od žádané osoby je přidán do seznamu přátel.

Daksh Sharma (2007) ve svém článku uvádí na 350 virtuálních sociálních sítí, které dále člení do 11 kapitol. Jsou to tyto:

1. Knihy - obsahuje 16 virtuálních komunit, které spojuje vášeň ke knihám. Uvedené sociální sítě slouží zejména k výměně či sdílení knih mezi členy a dále k prodávání a půjčování knih.

2. Obchodní sítě a profesionálové – tyto virtuální komunity sdružují jedince, kteří mají například stejné pracovní zaměření nebo hledají odbyty pro své výrobky či díla.

3. **Rodina** – sociální sítě, které umožňují uživatelům spojit se s rodinnými příslušníky.
4. **Přátelé** – tyto sociální sítě slouží k vyhledání přátel a umožňují nám s nimi sdílet naše zážitky. Patří asi k nejznámějším a nejvíce využívaným sociálním sítím. Jako jejich příklad si můžeme uvést např. MySpace.com, Badoo.com nebo Facebook.com, které jsou známé i na našem území.
5. **Koníčky a zájmy** – zde jsou sdruženy komunity různých zálib a koníčků od milovníků vína a piva, přes chovatele koček až po automobilové gurmány.
6. **Jazyky** – umožňují spojení lidí, kteří se chtějí učit cizí jazyky. Je zde také možnost nalezení osoby, jež daným jazykem mluví, včetně jejího kontaktování.
7. **Média** – sociální síť, která sdružuje fanoušky videa, audia a fotografií.
8. **Mobilní telefony** – sociální komunity například pro majitele různých mobilních telefonů.
9. **Nakupování** – sdružují uživatele prodávající a nakupující na internetu.
10. **Studenti** – sdružují spolužáky a přátele ze základních, středních a vysokých škol.
11. **Cestování** – na těchto stránkách si uživatelé vyměňují své zážitky z cest, vzájemně si radí a sdílejí cestovní plány.

Jako zástupce klasických českých sociálních sítí můžeme uvést např.: Lide.cz, Spoluzaci.cz, Seznamka.cz, Libimseti.cz. Tyto české sítě byly u nás dříve velmi populární, avšak dnes již v oblíbenosti zcela jasně vede zahraniční Facebook, jehož počet uživatelů stále narůstá. Co je důvodem tohoto vývoje? Osobně se domnívám, že Facebook disponuje řadou vlastností, které byly dosud sociálním sítím cizí nebo které se žádné sociální síti nepovedlo začlenit souhrnně.

Facebook totiž není zaměřen pouze na určitou věkovou kategorii a také není postaven pouze na úzce vymezené funkci, tak jako to je například u sociální sítě Spolužáci.cz (navázání kontaktu se starými známými ze školy) nebo Libimseti.cz (seznamovací server pro teenagery). Prostředí Facebooku je postaveno na jednoduchosti s maximální integrací všech funkcí s důrazem na aktualizaci osobních statusů a vzájemných krátkých zpráv a novinek, který se zdá být pro návštěvníky atraktivní. V neposlední řadě Facebooku dodává popularitu právě to, že je tak často zmiňován ve všech druzích médií.

3.4 FACEBOOK

3.4.1 Historie Facebooku a jeho základní služby

Historie jedné z nejpobulárnější sociálních sítí u nás ale i ve světě začíná v roce 2004, kdy ji spustil její zakladatel Mark Zuckerberg. Původně byla tato komunitní síť určena pouze pro studenty Harvardu, avšak po několika měsících byla zpřístupněna i pro další americké univerzity. Od srpna 2006 byl Facebook zpřístupněn všem lidem starším 13-ti let a následně se během pár let stal celosvětovým fenoménem v oblasti internetové komunikace a mezilidských vztahů.

Vlastní registrace na serveru je velmi jednoduchá. Stačí zadat pouze jméno, heslo, mail, pohlaví a datum narození. V předchozím odstavci jsme si uvedli, že Facebook mohou používat pouze osoby starší 13 let. Jestliže datum narození registrovaného účastníka tuto podmínku nespĺňuje, tak nebude nový profil vytvořen.

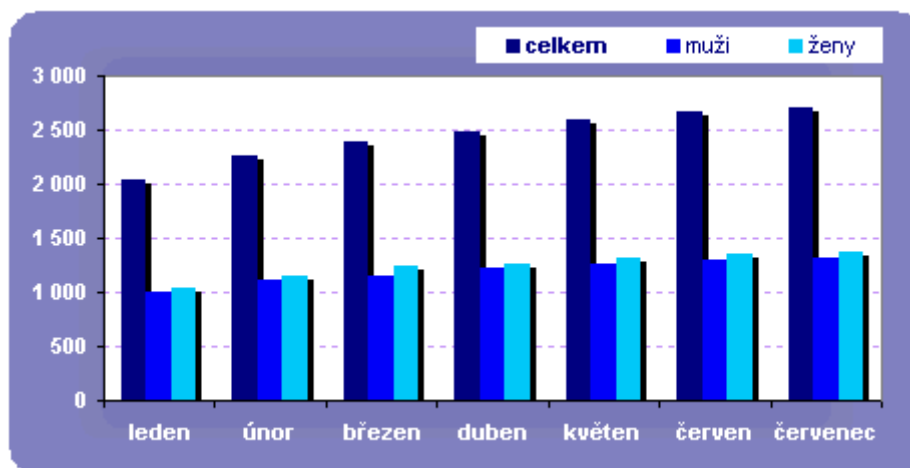
Jak již bylo zmíněno, cílem sociálních sítí je umožnit lidem spojit se, sdílet informace a učinit tak svět otevřenějším. Nikterak jinak tomu není ani u Facebooku, který dle mého názoru není však založen především na hledání nových přátel a kontaktů, ale spíše na provázání již existujících přátelství. Těžištěm této sociální sítě je tedy vytváření seznamu přátel, které známe ze skutečného světa. Avšak vyhledávání nových přátel je na Facebooku také možné a poměrně snadné. Přátele můžeme hledat podle jejich jména, emailové adresy, ale také přes známé již přidané kontakty, resp. prostřednictvím adresáře přátel již přidaných kontaktů.

Facebook umožňuje svým uživatelům mezi sebou několika způsoby komunikovat. Existuje zde služba, v rámci níž si uživatelé mezi sebou mohou posílat zprávy podobné emailům, chat a také psaní vzkazů na virtuální zeď. Vzkazy na zdi jsou viditelné i pro další kontakty v seznamu uživatele.

Uživatelé Facebooku mohou navzájem sdílet své fotografie a videa. Navíc k nim mohou přidat popisky a označit jednotlivé osoby, které se na fotografii či videu nachází, a které jsou zároveň uživateli této sociální sítě. Uživatelé mohou také přidávat i odkazy na videa ze serveru YouTube, případně odkazy na zajímavé články, portály na webu a publikovat vlastní texty.

3.4.2 Počet uživatelů Facebooku v České republice

Český statistický úřad udává, že v červenci 2010 měla síť Facebook v České republice kolem 2,7 milionu uživatelů, což představuje nárůst o 700 tis. oproti stavu z ledna 2010. Z výsledků ČSÚ také vyplývá, že zhruba polovina uživatelů jsou ženy a polovina muži. Dále tato zpráva uvádí, že na Facebooku má svůj profil téměř 50 % lidí, kteří využívají internet. Co se týče zastoupení věkových kategorií, tak největší skupinu představují lidé mezi 18-34 lety, kterých bylo na uvedené síti registrováno téměř 1,6 milionu. Druhou největší skupinou jsou uživatelé ve věku 0-17 let s počtem kolem 570 tis. profilů (většina těchto lidí se pohybuje ve věkovém rozmezí 13-17 let). Na třetím místě je skupina uživatelů ve věku 35-54 let s necelými 500 tis. profilů. Nejméně profilů obsahuje skupina uživatelů ve věku 55 a více let a to přibližně 80 tis. (Český statistický úřad, 2010).

*Obrázek 2 – Vývoj počtu uživatelů Facebooku v České republice v roce 2010
(Převzato z: Český statistický úřad).*

3.4.3 Popis prostředí Facebooku

Hlavní (domovská) stránka je základní zobrazení, které nám umožňuje mít pod kontrolou dění na sociální síti. Pro snadnější orientaci je rozdělena do tří sloupců.

Obrázek 3 – Hlavní stránka sociální sítě Facebook (Převzato z: Facebook.com).

- Levý sloupec obsahuje nabídku *Zprávy* (obdoba mailu), *Události* (např. narozeniny přátel), *Přátelé* (umožňuje vyhledat nové přátele pomocí mailu, jména, icq atd. a dále zobrazit k jakým nedávným změnám v profilu přátel došlo), *Vytvořit skupinu* (umožňuje dále členit přátele do podskupin), *Žádosti aplikací* (zde se zobrazují imaginárních dárky od přátel, žádosti k hraní her, či udělení kvízů).
- Prostřední sloupec bychom mohli přirovnat k virtuální nástěnce, která nám zobrazuje, co naši přátelé právě dělají, jaká videa či internetové stránky se jim líbí, jejich komentáře a fotografie či videa. Horní část tohoto sloupce obsahuje nabídku *Co se vám honí hlavou*, která slouží ke sdílení našich pocitů či stavů s ostatními přáteli. Fotografie, videa a stavy svých přátel můžeme v prostředním sloupci komentovat či sdílet na náš profil.
- Pravý sloupec Hlavní stránky nám umožňuje pomocí nabídky *Profil* přepnutí na náš profil. Dále se zde nalézají nabídky, které nám umožňují najít či pozvat další přátele.

Profilová stránka obsahuje převážně informace o majiteli daného profilu. Také tuto stránku můžeme rozdělit do tří sloupců, což nám ulehčí její popis.

Obrázek 4 – Profilová stránka uživatele na sociální síti Facebook (Převzato z: Facebook.com).

- Levý sloupec obsahuje profilovou fotografii uživatele, která se zobrazuje u všech jeho příspěvků. Pod profilovou fotografií se nachází nabídky *Zobrazit fotky, na nichž jsem já* a *Zobrazit videa se mnou*, které slouží k zobrazení všech fotografií či videí na kterých se daný uživatel vyskytuje. Nižé máme nabídku *Upravte si svůj profil* a *Napište něco o sobě*, které umožňují vlastní nastavení a přizpůsobení našeho profilu. V nabídce *Informace* se zobrazují základní informace o našem profilu jako datum narození, bydliště apod. Dále levý sloupec obsahuje nabídku *Přátelé*, *To se mi líbí*, *Fotky* a *Video*, které nám umožňují se přepnout na jejich daný obsah.
- Prostřední sloupec obsahuje v horní části naše jméno či přezdívku (resp. název našeho profilu) a skládá se z několika záložek, které nám umožňují zobrazit naši *Zed'*, což je jakási naše profilová nástěnka, na kterou nám ostatní píší vzkazy a komentáře. Pomocí okna *Co se vám honí hlavou?* je možné i z tohoto místa sdílet své myšlenky,

tak jako v případě *Hlavní stránky*. Na *Zdi* se také zobrazují naše komentáře a aktivity (např. naše seznámení apod.). Pomocí dalších záložek je možné si např. prohlédnout všechny naše fotografie či videa.

- Pravý sloupec obsahuje reklamní sdělení a v dolní části nabídku *Chat*, která umožňuje komunikovat s právě přítomnými přáteli na Facebooku on-line. Funkci lze samozřejmě vypnout.

3.5 Nebezpečné jevy na sociálních sítích

Společně s tématem internetových sociálních sítí se objevuje otázka jejich zneužití k získání osobních údajů uživatelů těchto komunit. Právě Facebook sdružuje každým dnem čím dál tím větší počet registrovaných uživatelů z celého světa. Každý zde zveřejňuje své jméno, mnohdy bydliště, mail i telefonní číslo a chlubí se svými přáteli. Každý může být tedy potenciální obětí. Facebook sice umožňuje svým uživatelům nastavení soukromí, to znamená, že uživatelům je dána možnost vybrat si jaké údaje o své osobě budou viditelné pro ostatní účastníky této komunity, avšak žádný z těchto nástrojů nepomůže, jestliže si uživatel dobrovolně přidá cizího člověka mezi své přátele.

V roce 2009 byl proveden průzkum, který sledoval kolik náhodně vybraných uživatelů sítě Facebook si mezi své přátele přidá falešné profily neexistující dívky (Moniky) a mladíka (Honzy). Při průzkumu bylo osloveno 100 náhodně vybraných českých uživatelů a uživatelů s žádostí o přátelství. Následně bylo zjištěno, že neexistující profil dívky si mezi své přátele přidalo 60% uživatelů. Profil neexistujícího mladíka si mezi své přátele přidalo 42% uživatelů. Svoje soukromá data tedy zcela neznámé osobě nabídla více než polovina náhodných účastníků, kdy jen asi jedna pětina poslala zprávu s otázkou, odkud je Monika nebo Honza znají (Kasík, 2009).

Uživatelé internetových sociálních sítí o sobě často prozrazují velké množství informací, aniž by si uvědomovali, jaké důsledky to pro jejich osobní a pracovní životy může mít. Mnoho osob na sociálních sítích několikrát denně uvádí, co právě dělají, či kde se právě nachází nebo budou nacházet. Zřejmě si neuvědomují, že tyto informace mohou někteří jedinci využít ke svému prospěchu, např. k jejich únosu či vykradení bytu při dovolené mimo bydliště.

Problém mohou představovat také fotografie uživatelů sociálních sítí, na kterých je vidět jejich obličeje. Právě fotografie tváře mohou být jedním z nejsnadněji zneužitelných osobních údajů a to z toho důvodu, že umožňují jednoznačnou identifikaci potenciální oběti. Ještě nebezpečnější situace nastává při zveřejnění fotografií, na kterých je zachycen obličej mladistvých či nezletilých, kterými lze díky tomuto účinně manipulovat (Kopecký, 2009a).

O tom, že rizika internetových sociálních sítí představují velký problém, svědčí také to, že se jimi zabývala i Evropská komise (2009). Na její popud došlo 10. února 2009 k podepsání evropské dohody o zvýšení bezpečnosti nezletilých mladých lidí, kteří využívají webové portály pro vytváření sociálních sítí. Provozovatelé stránek sociálních sítí by na základě této dohody měli navrhnout a uplatňovat nová bezpečnostní opatření s cílem omezení rizik těchto webů a to např. tím, že dojde k zabránění uživatelům do určitého věku, aby dané služby používali (např. u sociálních sítí děti mladší 13 let), zajištěním, aby soukromé profily uživatelů nebylo možné vyhledat, poskytnutím snadno použitelného a dostupného tlačítka „nahlásit zneužívání“, kterým uživatelé mohou jediným kliknutím ohlásit nevhodný kontakt nebo nepatřičné chování jiného uživatele.

Každý, kdo se pohybuje na sociálních sítích typu Facebook, by si měl uvědomovat rizika, která sebou tyto sítě přinášejí. Myslím si, že základem je na svém profilu nezveřejňovat choulostivé informace jako jsou adresa, telefonní číslo, e-mail apod. a nepřidávat si mezi své přátele cizí osoby. Majitelem profilu Malá Anička (16) může být totiž ve skutečnosti Pavel Starý (55).

Závěrem této kapitoly se blíže podíváme na některé negativní činnosti, ke kterým může na internetových sociálních sítích docházet.

3.5.1 Kyberšikana

Pod pojmem kyberšikana rozumíme záměrné obtěžování, urážení, ponižování, vyhrožování, zesměšňování nebo obtěžování druhých prostřednictvím internetu, interaktivních a digitálních technologií nebo mobilních telefonů, které probíhá většinou v delším časovém období (Krejčí, 2010).

Mezi tradiční šikanou a kyberšikanou existují rozdíly, které jsou dány jak specifiky prostředí, ve kterém k šikanování dochází, tak osobou pachatele, která se šikanování dopouští. Kyberšikana na rozdíl od „přímé“ šikany nekončí po škole nebo práci. Pomocí internetu

nebo mobilu může pachatel na svou oběť útočit i když se nachází v bezpečí domova. Rozsah kyberšikany bývá mnohem větší než u tradiční šikany vlivem nesmírně širokého publika a velmi rychlému šíření obsahu ve virtuálním prostředí. Tento obsah se může kdykoliv znovu objevit na veřejnosti a způsobit oběti nové trauma. Pachatelé kyberšikany mohou útočit anonymně, takže oběť často ani neví, kdo je pachatel. S anonymitou kyberšikany souvisí také to, že k ní může docházet bez ohledu na věk nebo vzhled účastníků (např. mezi žáky a učiteli) (Fileccia, Kirchner, Timmel a kol., 2009).

3.5.2 Kybergrooming

Kopecký (2009b) uvádí, že kybergrooming je „...označení pro sérii manipulativních technik a postupů, kterými manipulátor (obvykle sexuální deviant) vyvolává u dětí využívajících internetové chaty a diskusní fóra falešnou důvěru, přičemž cílem manipulátora (groomera) je přimět mladistvého k osobní schůzce. Výsledkem osobní schůzky často bývá sexuální zneužití dítěte, případně jiný typ patologického chování“.

Jedná se tedy o druh psychické manipulace, která je v poslední době stále více realizována také prostřednictvím sociálních sítí. Ty díky propracovanému systému virtuálních sociálních vazeb poskytují ideální podmínky pro realizaci kybergroomingu. Oběťmi jsou nejčastěji děti ve věku 11-17 let a to zejména proto, že v tomto věku dosud nemají plně rozvinuté sociální dovednosti a také dostatek životních zkušeností. Nejvíce ohroženy kybergroomingem jsou děti s nízkou sebeúctou nebo nedostatkem sebedůvěry, děti s emocionálními problémy, děti naivní a přehnaně důvěřivé (Kopecký, Krejčí, 2010a).

3.5.3 Sexting

Termínem sexting označujeme elektronické rozesílání textových zpráv, fotografií či videa se sexuálním obsahem (Kopecký, Krejčí, 2010b).

Ze začátku se často tyto lechtivé obrázky či videa posílají „jen“ v páru nebo nejlepším kamarádům a kamarádkám. Může to být důkaz přátelství nebo i forma flirtování. Avšak po rozpadu kamarádství či vztahu mohou být tyto intimní fotografie nebo videa využity jako pomsta, kdy jsou umístěny na internetové sociální síť, odkud se dostávají k širokému publiku. V některých případech se původně důvěrné osobní fotografie mohou stát i prostředkem pro vydírání. Musíme si uvědomit, že jakmile se tyto intimní materiály dostanou na internetovou síť, neexistuje již žádná možnost jak spolehlivě zabránit jejich šíření. I když

jsou fotky či videa původně zpřístupněny například jen kamarádům, nemůžeme stoprocentně vyloučit, že se nedostanou do nesprávných rukou. Ve světě digitálních technologií, kde se každý materiál může donekonečna kopírovat, rozesílat a zveřejňovat, neexistuje možnost kontrolovat jeho šíření. Za velký problém sdílení intimních materiálů na internetu považují i to, že se mohou kdykoliv znovu vynořit a i po létech napáchat závažné škody (např. v kariéře nebo soukromých vztazích).

3.5.4 Kyberstalking

Stalking (lov, pronásledování) označuje opakované, dlouhodobé, systematické stupňované obtěžování, které může mít řadu forem a různou intenzitu. Jestliže pachatel k uvedenému obtěžování využívá informační a komunikační technologie (internet, mobilní telefony) hovoříme o termínu kyberstalking. V tomto případě se jedná o zasílání různých zpráv pomocí ICQ, chatu, mailu, sms, sociálních sítí apod. Obsah těchto zpráv může být příjemný až veselý, ale také urážející či zastrašující. Výjimkou nejsou zprávy, které jsou původně příjemné, čímž se pachatel snaží získat odpověď či kontakt s obětí, a následně se stávají urážejícími, nevkusnými či zastrašujícími. Při kontaktování oběti je využívána široká paleta citů od vyhrožování, vydírání, vyvolání pocitu viny apod. Kyberstalkeři mohou využívat diskusních fór, ve kterých se pod falešnou identitou snaží kontaktovat oběť či získávají informace o oběti od ostatních uživatelů internetu. Útočník si může také vytvořit falešnou internetovou stránku/blok, na který uvádí nepravdivé informace o oběti ve snaze snížit její důvěryhodnost, reputaci apod. (Kopecký, 2010).

4 PUBESCENCE

Pubescence je životní etapa jedince, která začíná přibližně v jedenácti letech a trvá přibližně do patnácti let. Začátek i konec uvedeného období je v tomto případě dán především geneticky, kdy se liší s určitou individuální variabilitou. V uvedeném období dochází u jedince ke komplexní proměně všech složek osobnosti. Jedná se zejména o změny biologické (pohlavní dospívání), psychologické a sociální. Jedinec se v této životní periodě nově začleňuje do společnosti a dochází u něho k rozvoji rozumových schopností. Další podstatný znak tohoto životního období lze vidět ve snaze pubescenta o jeho odpoutání od rodiny a ve snaze najít své vlastní místo ve světě. Změny v prožívání pubescenta můžeme pozorovat na změně jeho nálad, citové nestálosti a typické nepředvídatelnosti jeho postojů (Vágnerová, 2000).

Podle Říčana (1990) je právě období od 11 do 15 let z celého života nejdramatičtější a co se týká celoživotního vývoje a rozvoje osobnosti nejzajímavější.

4.1 Obecná charakteristika pubescence

Na rozdíl od mladšího školního věku, kdy se žák aktivně zaměřoval na vnější svět a snažil se proniknout do jeho pravidel, tak na začátku druhého desetiletí (u dívek mezi desátým a jedenáctým a u chlapců mezi jedenáctým a dvanáctým rokem) se chování dítěte začíná měnit. Jedinec v tomto věku začíná soustřeďovat svou pozornost na svou vlastní osobu a na svůj vnitřní svět, přičemž se odpoutává od vnějšího světa. Nastává období, jež nazýváme introverzí, které se projevuje tím, že jedinec začíná mít na názory dospělých vlastní názor, začíná dospělé kritizovat a přijímat jejich názory s výhradami, proto je někdy tato životní fáze nazývána také jako druhé období vzdoru. Jedinec v tomto období je velmi citlivý na zjištěné rozpory mezi slovy a skutky dospělých. S introverzí je také spojená větší péče o svůj zevnějšek, kdy se děti více začínají pozorovat v zrcadle a touží po pěkném oblečení podle svého vkusu (Kuric, 1963). Příhoda (In Říčan, 1990) uvádí, že zrcadlo se v pubescenci stává pro jedince důležitou rekvizitou.

V období pubescence jedinec mění způsob svého myšlení, kdy již je schopen uvažovat nekonkrétně (abstraktně), např. o různých možnostech, které zatím nenastaly. Období pubescence je také obdobím prvních lásek a prvních zkušeností s partnerskými vztahy. Další důležitou fází tohoto životního období je ukončení povinné školní docházky a volba dalšího profesního směřování, ke kterému dochází v 15 letech. V této době dochází k odpoutání žáka

z vazby na povinnou roli žáka v základní škole, tudíž ji můžeme chápat jako určitou emancipaci, ve které má již jedinec možnost do určité míry spolurozhodnout o své budoucí profesi. Samozřejmě, že možnost této volby je ovlivněna především dosaženou školní úspěšností, ale mohou ji ovlivňovat i individuální preference. V období pubescence dochází také k tělesnému dospívání (růst postavy, proměna proporcí, sekundární pohlavní znaky, funkce pohlavních orgánů atd.), přičemž změna postavy může pro dospívajícího znamenat zátěž. Všechny tyto změny vedou jedince postupně ke ztrátě starých jistot a potřebě nové stabilizace. Jedinec potřebuje v období dospívání citovou akceptaci, která bude odlišná od té, která mu byla poskytována v prvních letech života, spíše se jedná o potřebu přijatelné pozice ve světě (Vágnerová, 2000).

4.2 Vývojové změny

Jak již jsem uvedl v obecné charakteristice pubescence, dochází u dětí v tomto období k dosti podstatným změnám. Nyní si pojdme přiblížit psychické a sociální proměny této životní fáze.

4.2.1 Psychické změny

Období pubescence sebou přináší pro jedince tendence reagovat přecitlivěle i na běžné podněty, větší labilitu a kolísavost emočního ladění. Tyto tendence jsou zapříčiněny proměnou hormonálních funkcí, které při dospívání probíhají. Pubescent přichází o svou bývalou citovou jistotu a stabilitu, což negativně působí na zvyšování jeho nejistoty a vytváří tak u něho větší dráždivost a napětí (Vágnerová, 2000). Jak dodává Čačka (1996), vliv těchto změn se může projevit podrážděností, oponováním, popudlivostí, přecitlivělostí, plačtivostí, ale i odmítáním dobře míněné pomoci.

Vágnerová (2000, s 214) uvádí: „*Emoční reakce pubescenta jsou ve srovnání s minulým obdobím nápadnější a zdají se být ve vztahu k vyvolávajícím podnětům méně přiměřené*“. Tyto emoční reakce mohou být dosti intenzivní, avšak spíše krátkodobé a proměnlivé, z čehož vyplývá, že je nesnadné předpovědět, jakým způsobem pubescent zareaguje příště. U pubescentů dochází ke snadné přeměně intenzivní aktivity k nechuti k jakékoliv činnosti až apatii. Dalším projevem emočních změn je větší impulzivita, nedostatek sebeovládání, nechuť projevovat své city navenek a výkyvy v sebehodnocení, které jsou podmíněny celkovou nejistotou a emoční nevyrovnaností pubescentů (Vágnerová, 2000).

Čačka (1996) zmiňuje, že je období prepuberty pro jedince zdrojem mnoha frustrací, jednou z nich je také skutečnost, že dospívající postupně přicházejí o postavení dětí, ale dosud zcela nenabyli postavení dospělých.

Období pubescence je spojeno se změnou uvažování. Piaget (In Vágnerová, 2000) tuto životní fázi nazval stádiem formálních logických operací. Ve vývoji poznávacích procesů dochází k uvolnění vázanosti na konkrétní realitu. Na rozdíl od mladších školáků, kteří berou svět i sebe sama takové jací jsou, dospívající jedinec již je schopen uvažovat i o možnostech, které reálně neexistují. Pubescenti jsou tedy schopni uvažovat hypoteticky. Podle Vágnerové (2000, s.217) můžeme rozdíl mezi uvažováním prepubertálních školáků a dospívajících stručně vyjádřit takto: „*Dětství je charakteristické úsilím o poznání a pochopení světa, tj. jaký svět je, dospívání je typické potřebou a schopností uvažovat a tom, jaký by tento svět mohl, resp. měl, být*“.

Keating (In Vágnerová, 2000), shrnul základní rozdíl dětského myšlení na úrovni konkrétních logických operací a myšlení pubescenta, který již užívá formální logické operace, do tří bodů:

1. Uvažování pubescentů se od uvažování mladších dětí liší tím, že kladou důraz na více různých možností řešení. Na rozdíl od dítěte, které uvažuje o tom co je, pubescent přemýšlí o tom, jak jinak by mohla situace vypadat a v čem by se mohla změnit.
2. Pubescent si dovede vytvořit hypotézy a systematickým uvažováním je vyloučit nebo potvrdit. Při uvažování bere v potaz různé možnosti včetně neexistujících variant. Mladší děti jsou schopné uvažovat pouze o jednom, konkrétním řešení. Jejich myšlení tedy není systematické.
3. Pubescent dovede různé myšlenky kombinovat, integrovat a to i na hypotetické úrovni, kdy manipuluje s abstraktními jednotkami. Mladší děti takto dovedou přemýšlet jen o reálných věcech.

Vlivem duševních změn dochází nejen k rozvoji abstraktního myšlení, ale také k rozšíření obzoru pubescentů. Prohlubuje se jejich mravní citění a začínají se obírat problémy, kterými se předtím nezabývali. Jedinci v tomto věkovém stádiu začínají hlouběji pronikat do obsahu života, zabývají se jeho důležitostmi, vytváří si své vlastní názory na svět, přemýšlí o svém budoucím povolání apod. Chlapci i děvčata v tomto věku těžce snášejí podceňování a to

vzhledem k tomu, že již nechtějí být dětmi, ale touží napodobit dospělé a to jak svým chováním, tak svými slovy (Kuric, 1963).

Dospívající při konci pubescence si plánují různé životní cíle, dovedou říci, jak by si představovali svou budoucnost, čeho by chtěli v životě dosáhnout, jak by chtěli žít apod. Toto předvídání budoucnosti může u pubescentů vzbuzovat kladné pocity, ale i nejistotu a strach, protože i pouhé uvědomění si mnoha budoucích možností vede ke ztrátě bývalého pocitu jistoty. Jakmile jedinec o tuto jistotu přijde, je nucen usilovat o jistotu novou, k čemuž ho vede potřeba rozvoje nové identity, která by zajistila jeho vlastní pozici v tomto světě. Jakmile dítě začne přemýšlet o svých možnostech a perspektivách ve vztahu k budoucnosti, nabývá nového rozsahu potřeba seberealizace, která se rozšiřuje z přítomnosti i na budoucnost a není již tedy zaměřena jen na aktuální úspěch. Jelikož je pubescent již schopen uvažovat o své budoucnosti, má zde smysl i potřeba otevřené budoucnosti (Vágnerová, 2000).

4.2.2 Sociální změny

Jak uvádí Řičan (1990) jednou z hlavních hybných sil pubescentního vývoje je vztah k vrstevníkům, kdy zejména školní třída, ale i jiné skupiny mají na jedince stále větší vliv. Veřejné mínění těchto skupin má na pubescenta takový vliv, že je ochoten pro pozitivní hodnocení a popularitu riskovat i vážný konflikt s rodiči a učiteli.

Během školní docházky se začíná dítě zařazovat do skupin a také dochází k rozšiřování okruhu osob, ke kterým si utváří vztahy. Dvanáctileté děti již umějí rozlišit důvěrnost svých vztahů a dovedou je podle stupně této důvěrnosti rozlišovat a dělit. Vlivem rostoucí samostatnosti dítěte v období pubescence dochází ke vzniku přání osvobodit se z úzké vázanosti na rodiče a rodinu. Dítě si přeje být mezi svými vrstevníky s možností vlastního rozhodování, protože si uvědomuje svou individualitu. Avšak vědomí, že je jako osobnost odlišný od všech ostatních lidí, a to i nejbližších rodinných příslušníků, často vede k pocitu osamocení a opuštěnosti. V období pubescence dochází k částečnému uvolnění vztahu dospívajícího s rodinou a vzniká silná touha po stejně smýšlejících, kteří mu porozumí lépe než většina dospělých (Clauss, Hiebsch, 1970).

Pubescent v době dospívání mimo jiné objevuje introspekci. Pro něj nový způsob sebepoznání, který je zaměřen na vlastní pocity, prožitky a myšlenky, které však musí někam zařadit a najít v nich řád, což nejčastěji činí sdílením těchto pocitů s vrstevníky. Při sebepoznání

se pubescent potřebuje srovnat s ostatními, kdy vytváření nové identity jedince začíná odmítnutím původních vzorů a hledání alternativních, které jsou pro jedince atraktivnější. U pubescenta se utváří nové pojetí vlastní identity, při kterém se dospívající jedinec snaží o realizaci představy jaký by chtěl být. (Vágnerová, 2000).

Také Erikson (In Vágnerová, 2000) chápe období dospívání jako fázi hledání a rozvoje vlastní identity, ve které dospívající hledá nový smysl vlastního sebepojetí a jeho kontinuity.

Myslím si, že pro dospívající je velmi důležitá skupina vrstevníků, která jim umožňuje někam patřit a tím tak podporuje jejich sebevědomí a sociální dovednosti. Členstvím ve vrstevnické skupině získávají pubescenti určitý sociální status a pocit vlastní hodnoty. Jestliže se jedinec do nějaké vrstevnické skupiny nezařadí, může to často pociťovat jako sociální stigma. Při navazování vztahů v reálném světě jsou úspěšní zejména jedinci s příjemným (atraktivním) zevnějškem, sebevědomím a humorem. Naopak jedinci, kteří tyto atributy nemají, mohou ostatním mnohdy závidět a pokoušet se navázat vztah s komunitou či protějškem jinými způsoby. A zde může ke slovu přicházet opět internet a jeho sociální sítě, které uživatelům poskytují určitou míru anonymity, což může být pro jedince, jež nedisponují výše uvedenými atributy velká přednost. Na druhou stranu je však potřeba říci, že anonymita internetového prostředí je současně také velkou slabostí.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUM INTERNETOVÝCH SOCIÁLNÍCH SÍTÍ V ŽIVOTĚ DĚTÍ 8. A 9. TŘÍD ZÁKLADNÍ ŠKOLY

5.1 Předmět výzkumu

Ve své bakalářské práci se zabývám internetovými sociálními sítěmi ve vztahu k životu pubescentů, respektive žáků 8. a 9. tříd základní školy. Právě v období puberty dochází u dětí k důležitým sociálním, psychickým i tělesným změnám, přičemž v prostředí internetu a internetových sociálních sítí tráví mnoho z nich podstatné množství svého volného času.

5.2 Cíle výzkumu

Cílem mého výzkumu bylo odpovědět na to, zda a v jaké míře žáci 8. a 9. tříd základní školy využívají internetových sociálních sítí, zda tyto sítě považují za důležité a kterou z nich při používání preferují. Dále jsem se pokusil zjistit, z jakého důvodu se uvedení žáci na internetových sociálních sítích registrují a jaké činnosti se na nich nejvíce věnují. Při výzkumu mě také zajímalo, jak internetové sociální sítě mezi zmíněnými žáky ovlivňují vztahy s přáteli, zda na svých profilech používají nastavení soukromí a jestli se na uvedených sítích setkali s nějakým druhem obtěžování ze strany ostatních členů této komunity. V neposlední řadě jsem se pokusil zjistit, co považují žáci 8. a 9. tříd základní školy za hlavní negativum internetových sociálních sítí a zda se na těchto komunitních webech cítí závislí. U vybraných otázek jsem se pokusil zjistit, zda existují rozdíly mezi dívkami a chlapci (viz. níže hypotézy).

5.3 Dílčí otázky a formulace hypotéz

Při výzkumu jsem respondentům předložil následující otázky:

Otázka 1. *Máš doma přístup k internetu?*

Otázka 2. *Považuješ internetové sociální sítě za důležité?*

Otázka 3. *Máš vytvořen profil na některé internetové sociální sítě?*

Otázka 4. *Jestliže jsi uživatel(ka) internetových sociálních sítí, kterou z nich nejčastěji využíváš?*

Otázka 5. *Z jakého důvodu jsi se stal(a) uživatelem internetové sociální sítě?*

Otázka 6. *Kolik času týdně trávíš na internetu?*

Otázka 7. *Kolik času týdně trávíš na internetových sociálních sítích?*

Otázka 8. *Jak často se uvedeným činnostem na internetových sociálních sítích věnuješ?*

Otázka 9. *Je tvůj profil na internetových sociálních sítích viditelný pro kohokoliv nebo si jej mohou prohlížet pouze tví přátelé, případně lidé, které máš v seznamu a takový přístup jsi jim povolil(a)?*

Otázka 10. *Jaké pravdivé informace o sobě máš zveřejněny na svém profilu na internetové sociální síti?*

Otázka 11. *Někteří lidé používají na svých internetových profilech o sobě i nepravdivé informace. Používal(a) jsi někdy takové způsoby i ty?*

Otázka 12. *Byl(a) jsi jako člen(ka) internetové sociální sítě obtěžován(a) ostatními členy?*

Otázka 13. *Myslíš, že přátelství, která vzniknou na internetových sociálních sítích, mohou být stejně dobrá jako přátelství, která vzniknou ve skutečném světě?*

Otázka 14. *Sešel(a) jsi se někdy s osobou, kterou jsi znal(a) pouze z internetových sociálních sítí?*

Otázka 15. *Myslíš si, že internetové sociální sítě nějakým způsobem ovlivnily tvé vztahy s přáteli?*

Otázka 16. *Myslíš si, že lidé se na internetových sociálních sítích prezentují takoví jací jsou ve skutečném životě?*

Otázka 17. *Umístil(a) jsi někdy na internetovou sociální síť fotografie nebo video, které uráželo či zesměšňovalo jinou osobu?*

Otázky 18. *Cítíš se na internetových sociálních sítích závislý?*

Otázka 19. *Co považuješ za hlavní negativum internetových sociálních sítí?*

Stanovil jsem tři základní hypotézy výzkumu:

H1 Předpokládám, že dívky považují internetové sociální sítě za více důležité než chlapci.

H2 Předpokládám, že podíl dívčích profilů, které jsou na sociálních sítích viditelné pro kohokoliv, je nižší než podíl těchto chlapeckých profilů.

H3 Předpokládám, že dívky uvádějí častěji než chlapci, že přátelství, jež vzniknou na internetových sociálních sítích, mohou být stejně dobrá jako přátelství, která vzniknou ve skutečném světě.

5.4 Popis výzkumného souboru

Základní soubor výzkumu tvořilo celkem 131 žáků 8. a 9. tříd ze tří základních škol v okrese Vsetín. Jednalo se o náhodně vybrané základní školy a to v obci Horní Lideč, Halenkov a Vsetín - místní část Luh. Základní soubor byl složen z 59 chlapců a 72 dívek.

Při vyhodnocování dotazníků však bylo 6 z nich vyřazeno a to z důvodu nekompletního nebo nečitelného vyplnění. K vyhodnocení bylo tedy použito celkem 125 vyplněných dotazníků od 68 dívek a 57 chlapců. Co se týče věku těchto respondentů, tak 23 (18%) uvedlo stáří 13 let, 62 (49%) 14 let, 32 (26%) 15 let, 7 (6%) 16 let a 1 (1%) respondent 17 let. Všichni tito respondenti zodpověděli 1. až 3. otázku. V dalším vyplňování dotazníku pokračovali pouze studenti, kteří již mají vytvořen profil na internetové sociální síti. Tuto skupinu tvořilo 64 dívek a 53 chlapců – celkem tedy 117 studentů.

5.5 Použitá metoda výzkumu

Pro svůj výzkum jsem zvolil kvantitativní přístup a to zejména s přihlédnutím k rozsahu výzkumného souboru. Jak uvádí Gavora (2000, s. 31)“...*kvantitativní výzkum pracuje s číselnými údaji. Zjišťuje množství, rozsah nebo frekvenci výskytu jevů, resp. jejich míru (stupeň). Číselné údaje se dají matematicky zpracovat. Je možné je sčítat, vypočítat jejich průměr, vyjádřit je v procentech nebo použít další metody matematické statistik*“.

Jako nástroj výzkumu jsem použil nestandardizovaný dotazník, který jsem pro tento účel vytvořil a následně v tištěné podobě rozdál k vyplnění na třech výše uvedených základních školách v okrese Vsetín. Žákům byly dotazníky předloženy jejich učiteli.

Dotazník se skládal z 21 otázek, z nichž dvě byly otevřené, dvě polouzavřené a zbývající uzavřené. Úvodní dvě otázky zjišťovaly pohlaví a věk respondentů. Další otázka byla zaměřena na zjištění, zda mají respondenti doma přístup k internetu. Zbylé otázky již směřovaly k internetovým sociálním sítím. Vlastní sběr dat proběhl v době od 7. února 2011 do 3. března 2011.

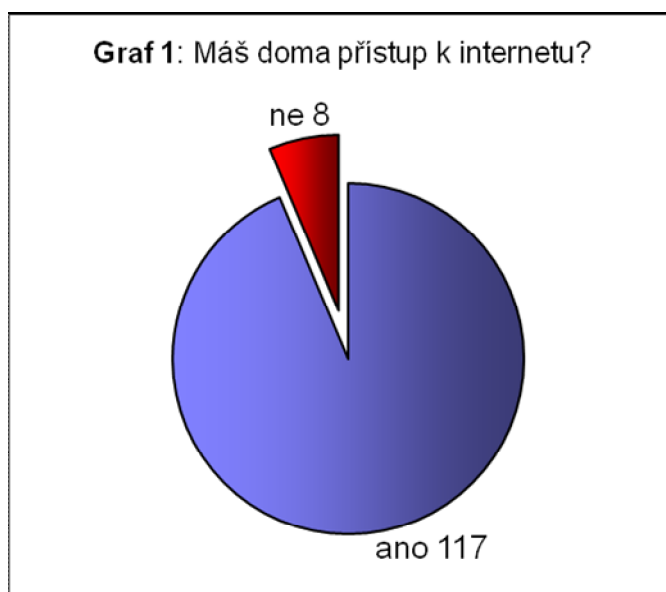
5.6 Zpracování dat

Vyplněné odpovědi v dotazníku byly vyhodnoceny na základě četností a procentuálního vyjádření. Následně byla veškerá data zpracována a některá z nich i graficky vyjádřena pomocí programů Microsoft Office Word 2003 a Microsoft Office Excel 2007. Následující část práce uvádí výsledky všech otázek dotazníku.

5.7 Výsledky výzkumu

Přístup k internetu

První otázka zjišťovala kolik studentů má doma přístup k internetu. Z celkového počtu 125 studentů jich převážná většina 117 (94%) má doma možnost se k internetu připojit. Pouze 8 (6%) studentů nemá doma možnost se k internetu připojit.

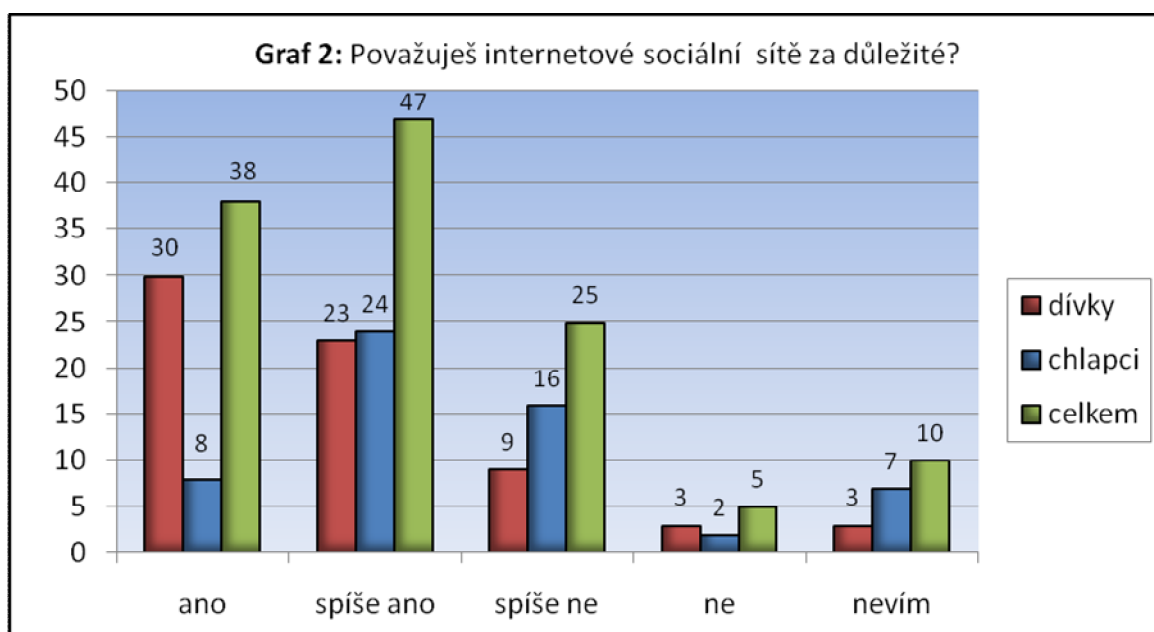
Důležitost internetových sociálních sítí

Druhá otázka měla za úkol zjistit, jak moc považují studenti internetové sociální sítě za důležité a zda je rozdíl mezi jejich důležitostmi pro dívky a pro chlapce. Na otázku, zda považují internetové sociální sítě za důležité, odpověděla nejpočetnější skupina 47 (38%) studentů *spíše ano*. Odpověď *ano* zvolilo celkem 38 (30%) studentů. Odpověď *spíše ne* zahrlo 25 (20%) studentů. 5 (4%) studentů internetové sociální sítě nepovažuje za důležité a 10 (8%) studentů se nedokázalo rozhodnout, zda tyto sítě považují nebo nepovažují za důležité.

Jestliže se na druhou otázku podíváme z hlediska pohlaví, tak zjistíme následující výsledky:

Nejpočetnější skupina 30 (45%) dívek odpověděla, že internetové sociální sítě považuje za důležité, 23 (34%) dívek tyto sociální sítě považuje za spíše důležité, 9 (13%) dívek sociální sítě spíše nepovažuje za důležité, 3 (4%) dívky sociální sítě nepovažují za důležité a 3 (4%) dívky neví zda považují sociální sítě důležité či nedůležité.

Nejpočetnější skupina 24 (42%) chlapců odpověděla, že internetové sociální sítě považuje za spíše důležité, 16 (28%) chlapců internetové sociální sítě spíše nepovažuje za důležité, 8 (14%) chlapců považuje sociální sítě za důležité, 2 (4%) chlapci nepovažují sociální sítě za důležité a 7 (12%) chlapců na otázku odpovědělo, že neví.

Ověření hypotézy č. 1

H1_A. Dívky považují internetové sociální sítě za více důležité než chlapci.

H1₀. Neexistují statisticky významné rozdíly mezi důležitostí internetových sociálních sítí z hlediska pohlaví.

Při hledání odpovědi na otázku, zda existují statisticky významné rozdíly mezi důležitostí internetových sociálních sítí z hlediska pohlaví, jsem použil test nezávislosti chí-kvadrát. Pro splnění předpokladu použití tohoto testu byly sjednoceny kategorie kladných odpovědí (*ano*, *spíše ano*) a také kategorie záporných odpovědí (*ne*, *spíše ne*). Odpovědi *nevím* byly z testování vyřazeny.

Čísla v kontingenční tabulce (bez závorek) tedy vyjadřují četnosti žáků, kteří na danou otázku odpověděli. Čísla uvedená v závorkách jsou očekávané četnosti. Čísla jež jsou uvedena pod tabulkou a vpravo od tabulky jsou součty četností v řádcích a sloupcích tabulky.

Odpověď	dívky	chlapci	součet
ano spíše ano	53 (48,04)	32 (36,96)	85
ne spíše ne	12 (16,96)	18 (13,04)	30
součet	65	50	115

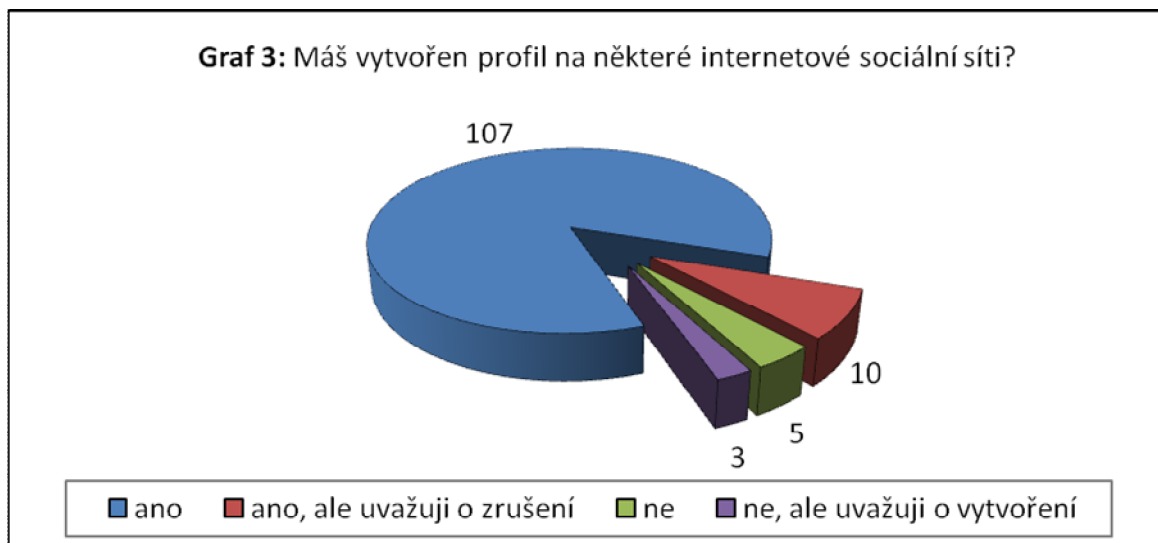
Tabulka 2 Kontingenční tabulka č. 1

Z analýzy vyplývá, že existují statisticky významné rozdíly v důležitosti internetových sociálních sítí mezi chlapci a dívkami ($\chi^2_{0,05}(1) = 3,841 < 4,516$).

Kritická hodnota je menší než vypočítaná hodnota, proto s jistotou 99,9% přijímám alternativní hypotézu, že dívky považují internetové sociální sítě za více důležité než chlapci.

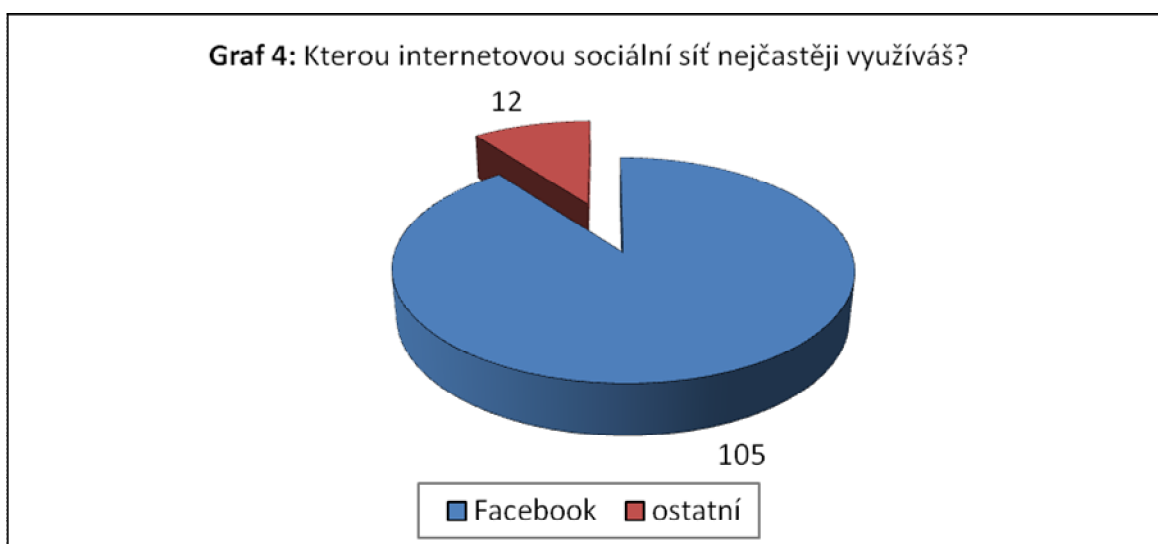
Vlastnictví profilu na internetové sociální síti

Třetí otázka zjišťovala, kolik žáků má vytvořen profil na některé z internetových sociálních sítí. Jak dokládá graf 3, celkem 117 (93,6%) respondentů odpovědělo, že mají na těchto sítích vytvořen svůj profil, avšak 10 (8%) z nich uvažuje o jeho zrušení. Celkem 8 (6,4%) respondentů nemá profil na internetové sociální síti, přičemž 3 (2,4%) z této skupiny uvažují o jeho vytvoření.

Nejčastěji využívaná internetová sociální síť

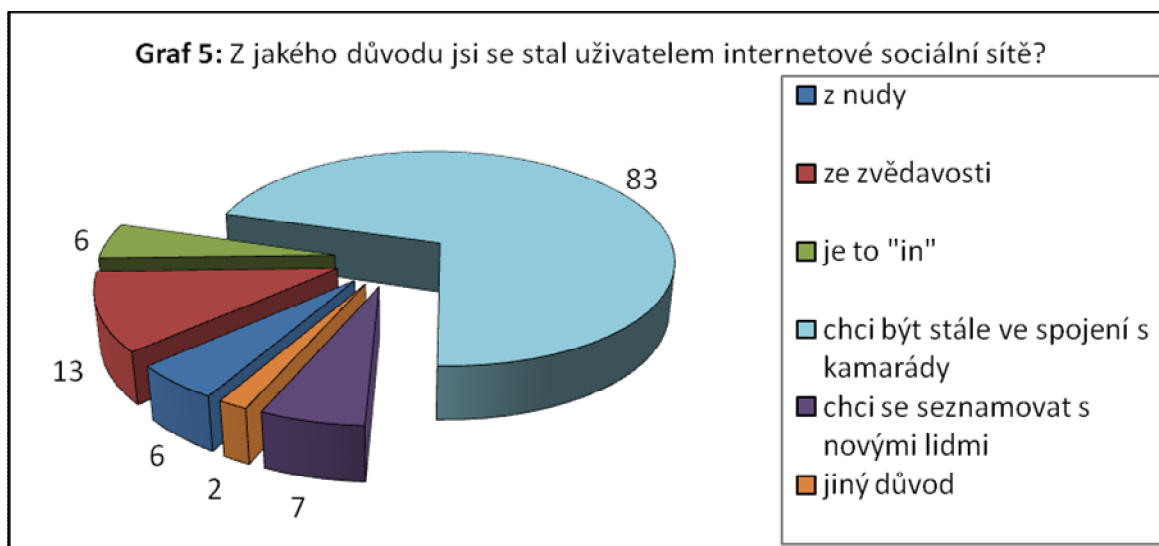
Čtvrtá otázka měla za úkol zjistit, jaké internetové sociální sítě žáci 8. a 9. tříd základní školy nejčastěji používají. Na tuto a všechny zbylé otázky odpovídalo z celkového počtu 125 respondentů již pouze 117 z nich, kteří v předešlé otázce uvedli, že mají vytvořen profil na internetové sociální síti. Jak ilustruje graf 4, nejpočetnější skupina 105 (90%) žáků odpověděla, že nejčastěji využívá sociální síť Facebook. Zbýlých 10% žáků uvedlo jako svou nejvyužívanější síť Lidé (4), Skype (2), Twiter (1), Spolužáci (1), Libimseti (1), Google (1), E-mail (1) a jeden respondent na tuto otázku neodpověděl.

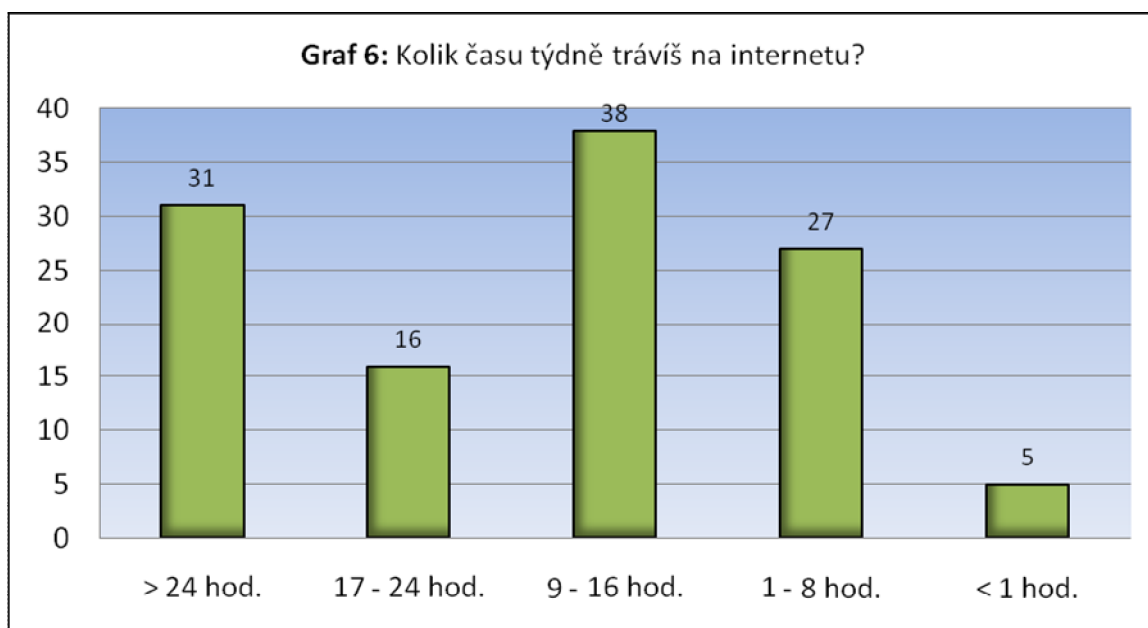
Důvod k založení profilu na internetové sociální síti

Pátá otázka se zabývala hlavním důvodem, který žáky 8. a 9. tříd základní školy vedl k založení profilu na internetové sociální síti. Nejpočetnější skupina 83 (71%) žáků si profil na těchto sítích založila, protože chce být stále ve spojení se svými kamarády. Ze zvědavosti si profil na sociální síti založilo 13 (11%) žáků. 7 (6%) žáků uvedlo jako hlavní důvod pro založení svého profilu na sociální síti, že se chce seznamovat s novými lidmi. 6 (5%) žáků uvedlo, že si profil na těchto sítích založili z nudy a stejný počet 6 (5%) žáků se rozhodl k založení profilu, kvůli tomu, že je to „in“. Jiný důvod vedl k založení 2 (2%) respondenty, z nichž dívka uvedla, že si svůj profil na síti založila zejména kvůli „hře“ a chlapec uvedl jako nejsilnější důvod pro založení svého profilu „sport, koníčky“. Odpovědi na tuto otázku jsou zachyceny v grafu 5.

Čas strávený týdně na internetu

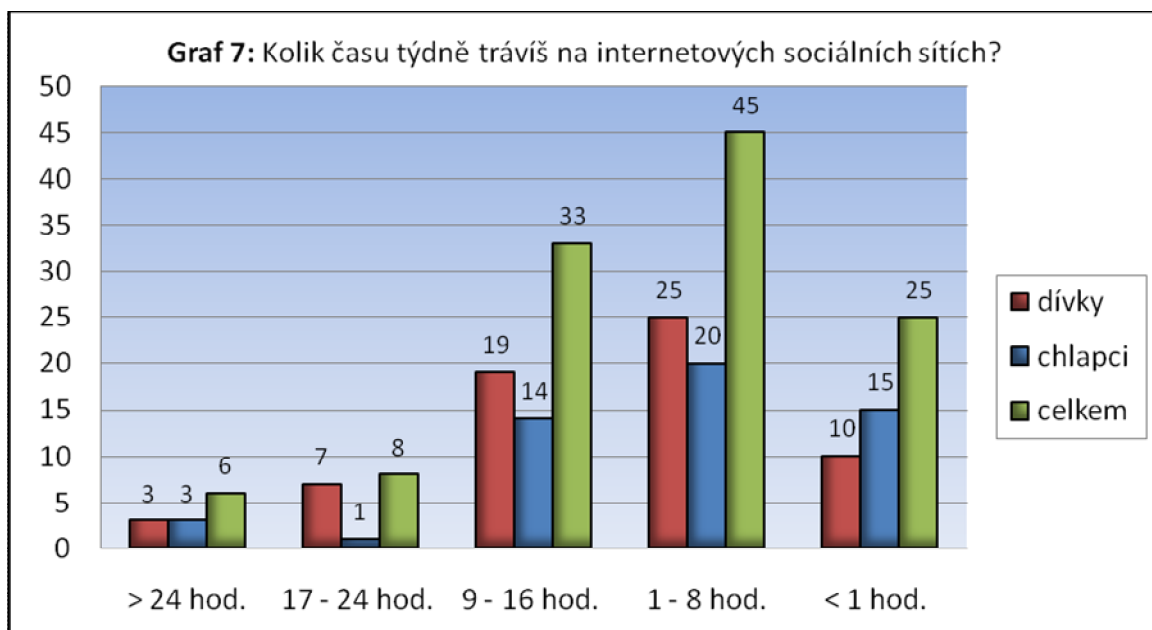
V pořadí šestá otázka zjišťovala množství času, které žáci týdně tráví na internetu. Výsledky zachycené v grafu 6 nám značí, že nejpočetnější skupina 38 (33%) žáků uvedla, že týdně tráví na internetu 9 – 16 hodin. 31 (26%) žáků uvedlo, že jsou týdně k internetu připojeni více než 24 hodin. 27 (23%) žáků tráví týdně na internetu 1 až 8 hodin. 16 (14%) respondentů uvedlo, že týdně na internetu tráví 17 až 24 hodin a 5 (4%) žáků internetu věnuje týdně méně než 1 hodinu.

Čas strávený týdně na internetových sociálních sítích

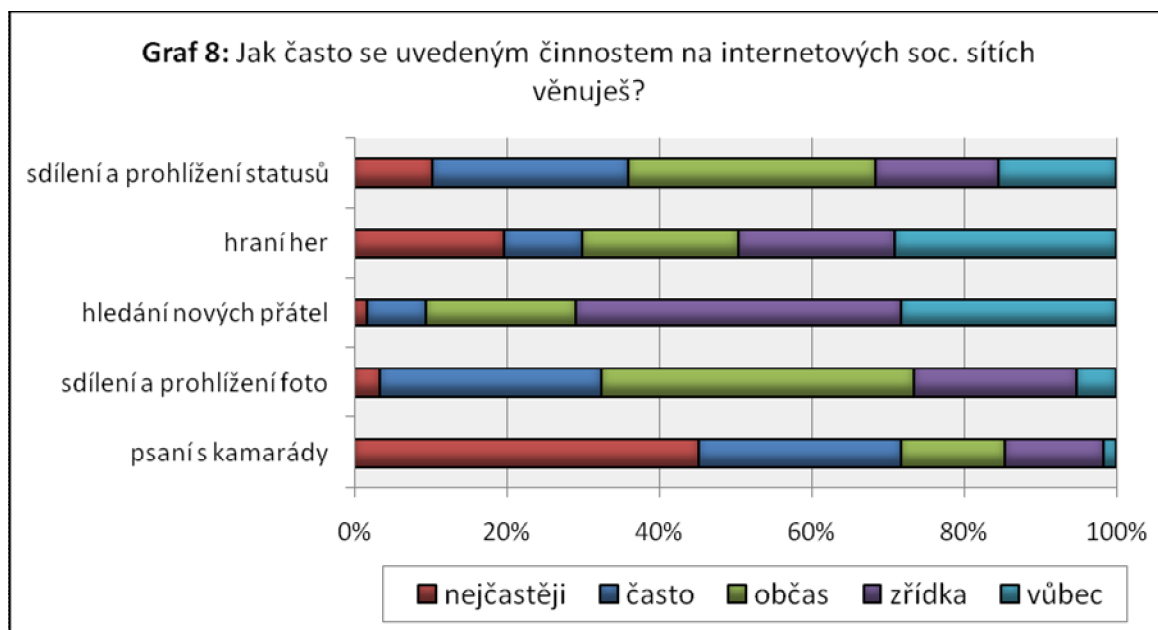
V návaznosti na předešlou otázku mě zajímalo, kolik času žáci týdně tráví na internetových sociálních sítích. Nejpočetnější skupina 45 (39%) respondentů uvedla, že týdně věnují internetovým sociálním sítím 1 až 8 hodin. 33 (28%) žáků zvolilo odpověď 9 až 16 hodin. 25 (21%) žáků odpovědělo, že na internetových sociálních sítích tráví týdně méně než 1 hodinu času. Odpověď 17 až 24 hodin vybralo 8 (7%) žáků a odpověď více než 24 hodin zahrlo 6 (5%) žáků.

Z pohledu pohlaví vybrali odpověď více než 24 hodin 3 (5%) dívky a 3 (6%) chlapci. Odpověď 17 – 24 hodin zvolilo 7 (11%) dívek a 1 (2%) chlapec. Odpověď 9 – 16 hodin zvolilo 19 (30%) dívek a 14 (26%) chlapců. Odpověď 1 – 8 vybralo 25 (38%) dívek a 20 (38%) chlapců a odpověď méně než 1 hodinu vybralo 10 (16%) dívek a 15 (28%) chlapců. Uvedené údaje jsou přehledně zachyceny v grafu 7.

Frekvence činností na internetových sociálních sítích

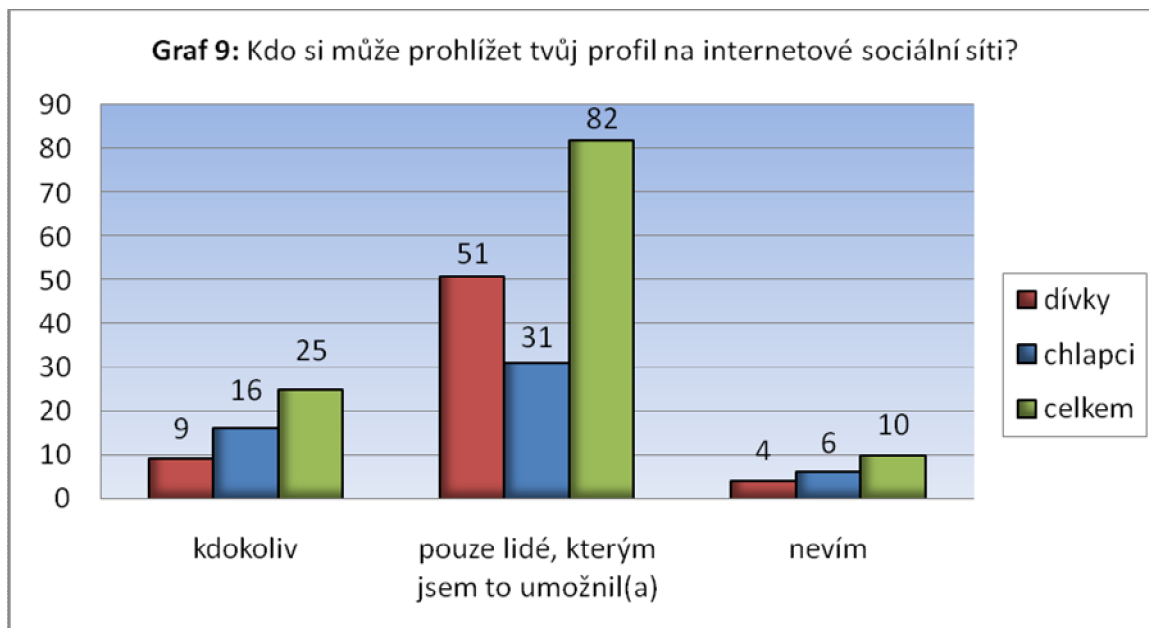
Tato otázka se zabývala četností některých činností, kterým se respondenti na internetových sociálních sítích věnují. Ke psaní s kamarády sociální sítě nejčastěji využívá nejpočetnější skupina 53 (45%) respondentů, často 31 (26%) respondentů, občas 16 (14%) respondentů, zřídka 15 (13%) respondentů, vůbec 2 (2%) respondenti. Ke sdílení a prohlížení fotek (videí) využívají sociální sítě nejčastěji 4 (3%) respondenti, často 34 (29%) respondentů, občas 48 (42%) respondentů, zřídka 25 (21%) respondentů a vůbec 6 (5%) respondentů. K hledání nových přátel využívají sociální sítě nejčastěji 2 (2%) respondenti, často 9 (8%) respondentů, občas 23 (20%) respondentů, zřídka 50 (42%) respondentů a vůbec 33 (28%) respondentů. Ke hraní her využívá sociální sítě nejčastěji 23 (20%) respondentů, často 12 (10%) respondentů, občas 24 (21%) respondentů, zřídka 24 (21%) respondentů a vůbec 34 (28%) respondentů. Ke sdílení a prohlížení statusů využívá sociální sítě nejčastěji 12 (10%) respondentů, často 30 (26%) respondentů, občas 38 (33%) respondentů, zřídka 19 (16%) respondentů a vůbec 18 (15%) respondentů. Uvedené výsledky jsou reprezentovány v grafu 8.

Viditelnost profilu na internetových sociálních sítích pro ostatní uživatele

Cílem této otázky bylo zjistit, zda mají uživatelé internetových sociálních sítí nastaveno na svém profilu soukromí nebo zda je jejich profil viditelný pro jakéhokoliv jiného člena dané internetové sociální sítě. Při pohledu na graf 9 zjišťujeme, že nejpočetnější skupina 82 (70%) respondentů uvedla, že si jejich profil na sociální síti mohou prohlížet pouze lidé, kterým takový přístup umožnili. 25 (21%) respondentů uvedlo, že jejich profil si může prohlížet kdokoliv a 10 (9%) respondentů na tuto otázku odpovědělo: *nevím, v nastavení soukromí se nevyznám*.

Z pohledu pohlaví uvedlo 51 (80%) dívek a 31 (59%) chlapců, že jejich profil si mohou prohlížet pouze lidé, kterým takový přístup umožnili. Profil 9 (14%) dívek a 16 (30%) chlapců si může prohlížet kterýkoliv uživatel dané internetové sociální sítě a 4 (6%) dívky a 6 (11%) chlapců na danou otázku odpověděli: *nevím, v nastavení soukromí se nevyznám*.

Ověření hypotézy č. 2

H2_A Podíl dívčích profilů, které jsou na sociálních sítích viditelné pro kohokoliv, je nižší než podíl těchto chlapeckých profilů.

H2₀ Neexistují statisticky významné rozdíly mezi viditelností profilů chlapců a viditelností profilů dívek pro ostatní uživatele internetových sociálních sítí.

Při hledání odpovědi na otázku, zda existují statisticky významné rozdíly mezi zabezpečením profilů na internetových sociálních sítích z hlediska pohlaví, jsem použil test nezávislosti chí-kvadrát. Pro splnění předpokladu použití tohoto testu byly sjednoceny kladných odpovědí (*ano*, *spíše ano*) a také kategorie záporných odpovědí (*ne*, *spíše ne*). Odpovědi *nevím* byly z testování vyřazeny.

Odpověď	dívky	chlapci	součet
kdokoliv	9 (14,02)	16 (10,98)	25
pouze kamarádi	51 (45,98)	31 (36,02)	82
součet	60	47	107

Tabulka 3 Kontingenční tabulka č. 2

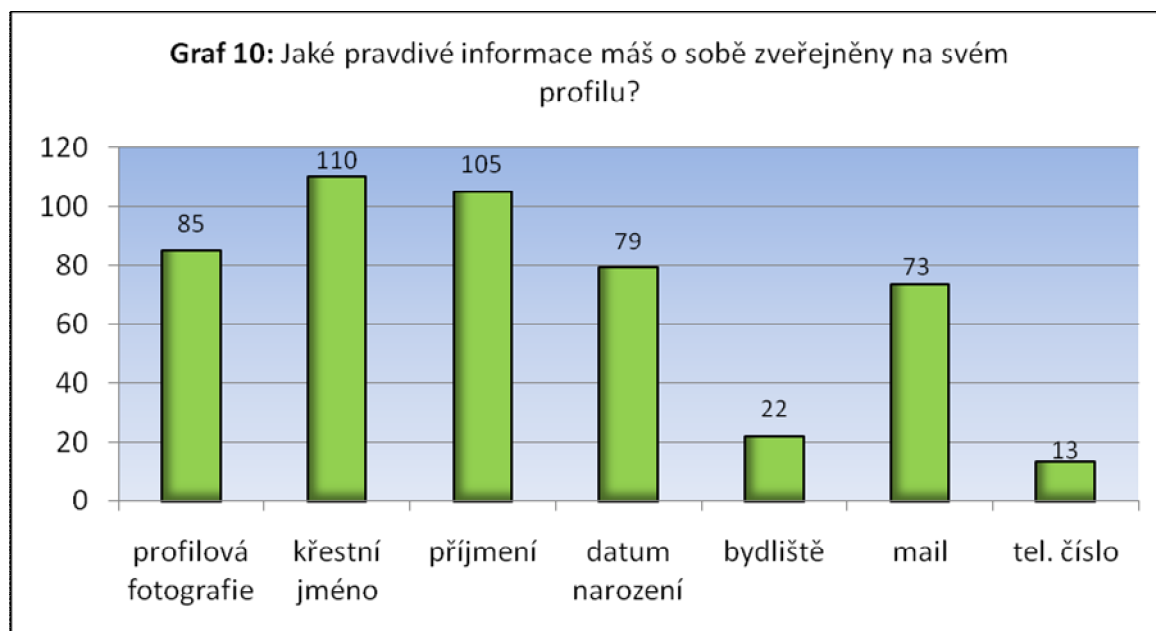
Čísla v kontingenční tabulce (bez závorek) tedy vyjadřují četnosti žáků, kteří na danou otázku odpověděli. Čísla uvedená v závorkách jsou očekávané četnosti. Čísla jež jsou uvedena pod tabulkou a vpravo od tabulky jsou součty četností v řádcích a sloupcích tabulky.

Z analýzy vyplývá, že existují statisticky významné rozdíly mezi viditelností profilů chlapců a viditelností profilů dívek pro ostatní uživatele internetových sociálních sítí ($\chi^2_{0,05}(1) = 3,841 < 5,31$).

Kritická hodnota je menší než vypočítaná hodnota, proto s jistotou 99,9% přijímám alternativní hypotézu, že podíl dívčích profilů, které jsou na sociálních sítích viditelné pro kohokoliv, je nižší než podíl těchto chlapeckých profilů.

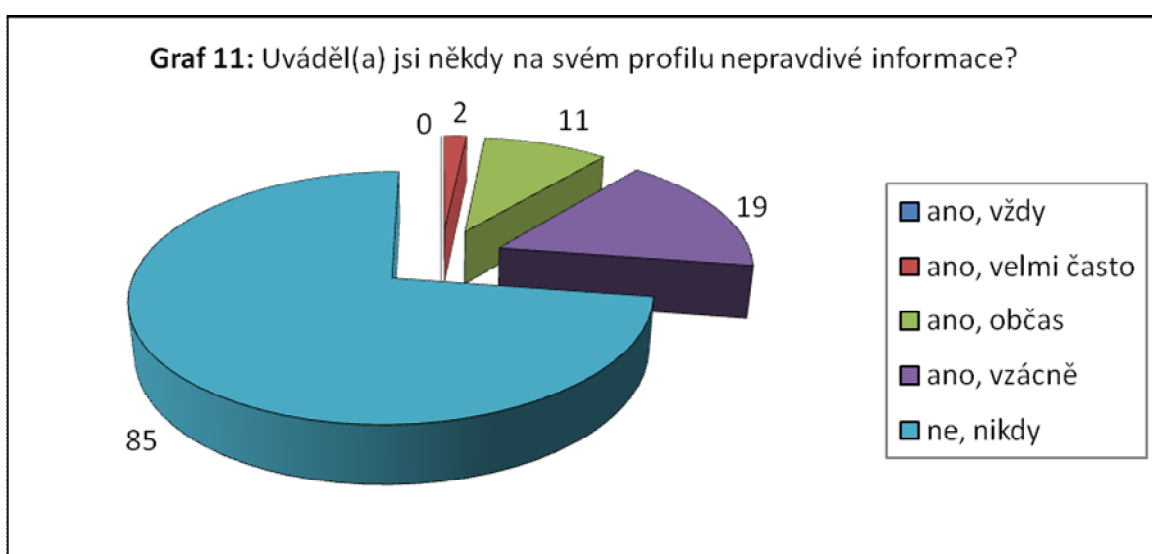
Osobní informace uvedené na profilech internetových sociálních sítí

V pořadí desátá otázka zjišťuje, jaké pravdivé informace o sobě mají respondenti uvedeny ve svých profilech na internetových sociálních sítích. Největší počet 110 (94%) respondentů uvádí na profilech sociálních sítí své skutečné křestní jméno a příjmení 105 (90%). Následuje 85 (73%) respondentů, kteří mají na svém profilu svou skutečnou fotografii, pravdivý datum narození uvádí 79 (68%), mail 73 (62%), bydliště 22 (19%) a telefonní číslo 13 (11%) studentů.

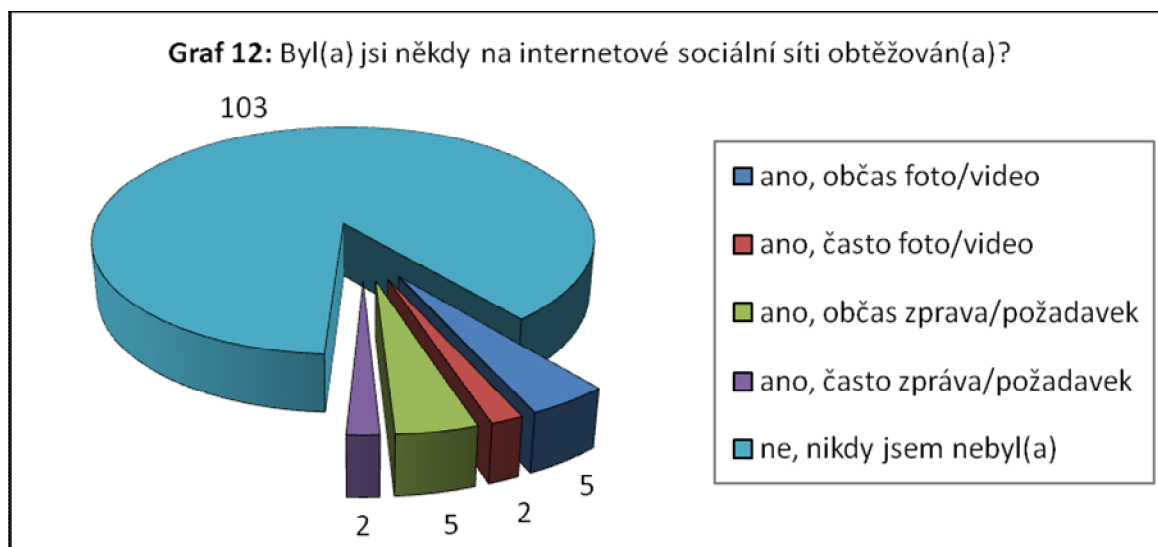
Nepravdivé informace uvedené v profilech internetových sociálních sítí

Cílem této otázky bylo zodpovědět, zda respondenti na svých internetových profilech uvádí či již někdy uváděli nepravdivé informace. Jak dokládá graf 11, nejpočetnější skupina 85 (73%) respondentů uvedla, že o sobě ve svých internetových profilech nikdy nepravdivé informace neuvedla. 19 (16%) respondentů uvedlo, že vzácně o sobě na internetovém profilu nepravdivé informace uvádějí. 11 (9%) respondentů uvedlo, že o sobě občas na internetových profilech uvedlo nepravdivé informace a 2 (2%) respondenti dokonce takové způsobu používají velmi často.

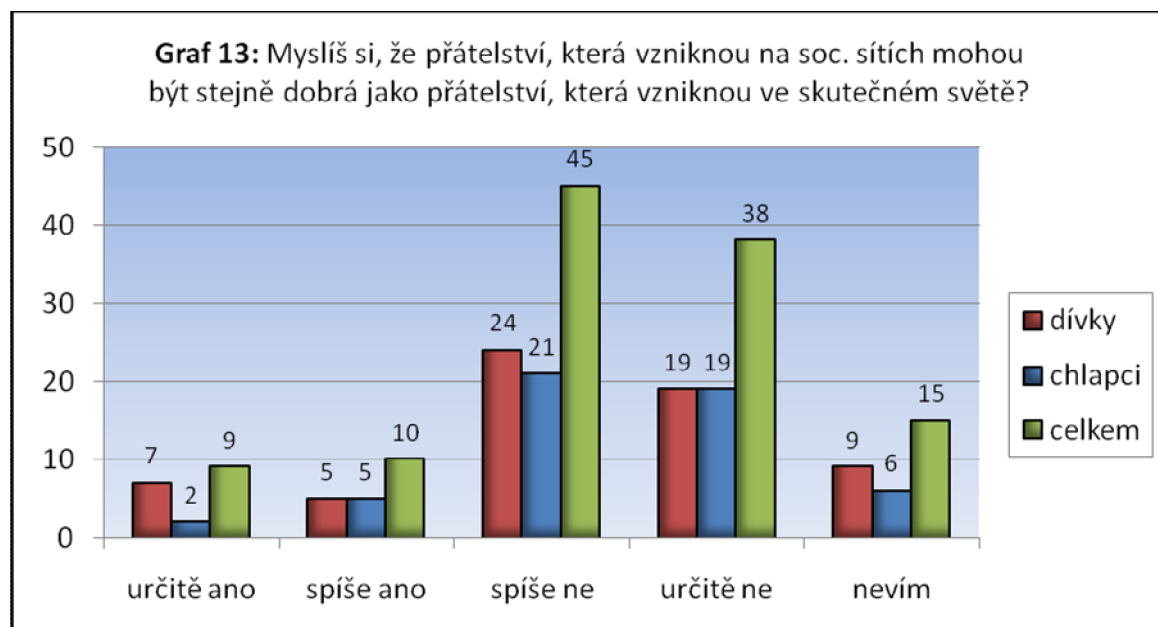
Obtěžování na internetových sociálních sítích

Otázka číslo 12 zjišťovala, zda se žáci na internetových sociálních sítích setkali s obtěžováním ve formě zesměšňujících videí či fotografií nebo výhrušných zpráv či požadavků, případně návrhů. Nejpočetnější skupina 103 (88%) respondentů uvedla, že se na internetových sociálních sítích nikdy nesetkala s obtěžováním. Naproti tomu 5 (4%) respondentů uvedlo, že občas je na sociálních sítích umístěno video nebo fotografie, které je zesměšňují nebo urážejí, 2 (2%) respondenti uvedli, že se s tímto obtěžováním setkávají často. 5 (4%) respondentů uvedlo, že jim občas na sociální síti někdo napíše výhrušnou zprávu nebo má požadavky/návrhy, které se jim nelíbí, 2 (2%) respondenti uvedli, že se s touto formou obtěžování setkávají často.

Přátelství na internetových sociálních sítích

Účelem otázky číslo 13 bylo zjistit, zda se studenti domnívají, že přátelství vzniklá na internetových sociálních sítích mohou být stejně dobrá jako přátelství, která vzniknou ve skutečném světě. Nejpočetnější skupina 45 (38%) studentů na tuto otázku odpověděla „spíše ne“, 38 (32%) žáků zvolilo odpověď „určitě ne“, 15 (13%) žáků nedokázalo odpovědět, 10 (9%) zvolilo odpověď „spíše ano“ a 9 (8%) žáků odpovědělo „určitě ano“.

Z pohledu pohlaví odpovědělo na uvedenou otázku „určitě ano“ 7 (11%) dívek a 2 (4%) chlapci, odpověď „spíše ano“ zvolilo 5 (8%) dívek a 5 (9%) chlapců, odpověď „spíše ne“

uvedlo 24 (37%) dívek a 21 (40%) chlapců, odpověď „určitě ne“ vybralo 19 (30%) dívek a 19 (36%) chlapců a možnost nevím zvolilo 9 (14%) dívek a 6 (11%) chlapců.

Ověření hypotézy č. 3

H3_A. Dívky uvádějí častěji než chlapci, že přátelství, jež vzniknou na internetových sociálních sítích, mohou být stejně dobrá jako přátelství, která vzniknou ve skutečném světě.

H3₀. Neexistují statisticky významné rozdíly mezi podílem chlapců a dívek, kteří uvádějí, že přátelství, jež vzniknou na internetových sociálních sítích, mohou být stejně dobrá jako přátelství, která vzniknou ve skutečném světě.

Při hledání odpovědi na otázku, zda existují statisticky významné rozdíly mezi důležitostí internetových sociálních sítí z hlediska pohlaví, jsem použil test nezávislosti chí-kvadrát. Pro splnění předpokladu použití tohoto testu byly sjednoceny kladných odpovědí (*ano, spíše ano*) a také kategorie záporných odpovědí (*ne, spíše ne*). Čísla v této tabulce (bez závorek) tedy vyjadřují četnosti žáků, kteří na danou otázku odpověděli. Čísla uvedená v závorkách jsou očekávané četnosti. Čísla, která jsou uvedena pod tabulkou a vpravo od tabulky jsou součty četností v řádcích a sloupcích tabulky.

Odpověď	dívky	chlapci	součet
určitě ano spíše ano	12 (10,39)	7 (8,61)	19
určitě ne spíše ne	43 (45,40)	40 (37,60)	83
nevím	9 (8,21)	6 (6,79)	15
součet	64	53	117

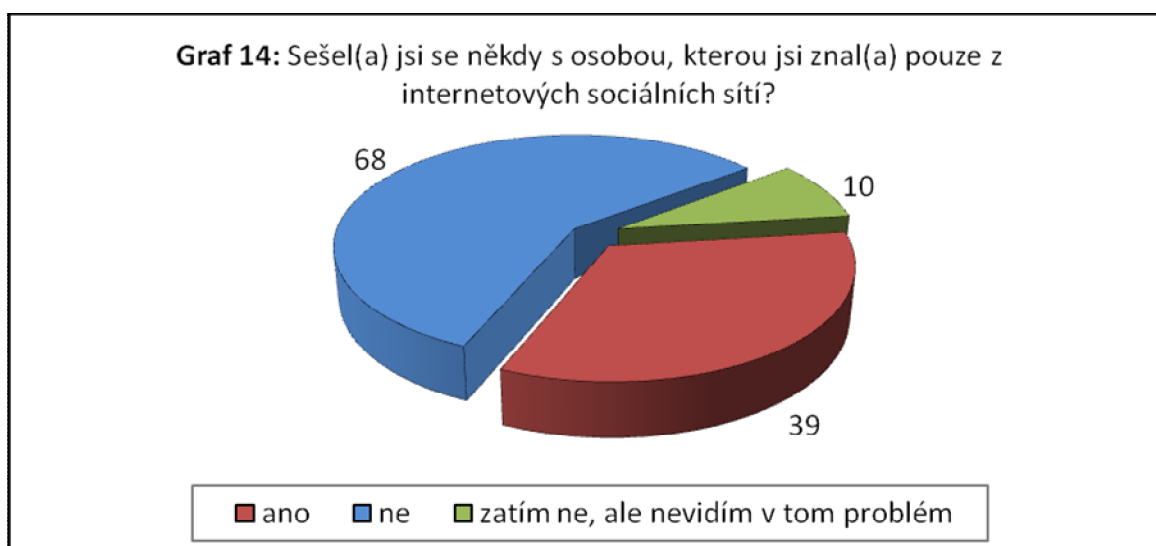
Tabulka 4 Kontingenční tabulka č. 3

Z analýzy vyplývá, že neexistují statisticky významné rozdíly mezi názory dívek a chlapců na kvalitu přátelství, která vzniknou na internetových sociálních sítích ($\chi^2_{0,05}(2) = 5,991 > 0,998$).

Kritická hodnota je větší než vypočítaná hodnota, proto s jistotou 99,9% odmítám alternativní hypotézu a přijímám nulovou hypotézu, že neexistují statisticky významné rozdíly mezi podílem chlapců a dívek, kteří uvádějí, že přátelství, jež vzniknou na internetových sociálních sítích, mohou být stejně dobrá jako přátelství, která vzniknou ve skutečném světě.

Setkání s osobou, kterou uživatel zná pouze z internetové sociální sítě

Otázka zjišťovala, zda se žáci již někdy sešli s osobou, kterou znali pouze z internetových sociálních sítí. Nejpočetnější skupina 68 (58%) žáků se zatím s žádnou takovou osobou nesešla, naproti tomu 39 (33%) žáků již takové setkání má za sebou. 10 (9%) studentů uvedlo, že se sice zatím s takovou osobou nesešlo, avšak nevidí v takovém setkání žádný problém. Odpovědi jsou graficky vyjádřeny v grafu 14.

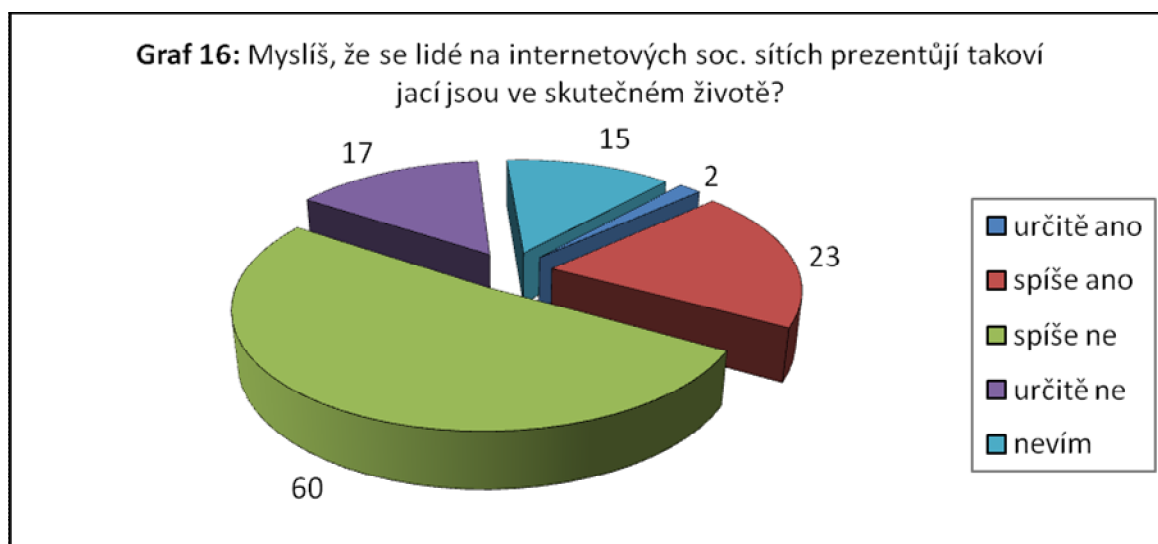
Vliv internetových sociálních sítí na vztahy s přáteli

Tato otázka zjišťovala, zda se žáci domnívají, že internetové sociální sítě nějakým způsobem ovlivnily jejich vztahy s přáteli. Nejpočetnější skupina 43 (37%) uvedla, že sociální sítě jejich vztahy s přáteli nijak neovlivnily. Celkem 26 (22%) žáků odpovědělo, že sociální sítě jejich vztahy s přáteli ovlivnily a to spíše pozitivně. Skupina 16 (14%) žáků se domnívá, že sociální sítě jejich vztahy s kamarády ovlivnily určitě pozitivně. 11 (9%) žáků je toho názoru, že sociální sítě jejich vztahy s kamarády ovlivnily spíše negativně a 3 (3%) žáci si myslí, že sociální sítě ovlivnily jejich vztahy s přáteli určitě negativně. Zbývajících 18 (15%) žáků nedokázalo posoudit, zda internetové sociální sítě nějak ovlivnily jejich vztahy s přáteli. Odpovědi jsou graficky znázorněny v grafu 15.

Prezentace jedinců na internetových sociálních sítích

Cílem této otázky bylo zjistit, zda se respondenti domnívají, že se lidé na internetových sociálních sítích prezentují takoví jací jsou ve skutečném životě. Jak je patrné z grafu 16 nejpočetnější skupina 60 (50%) zvolila odpověď „spíše ne“, 23 (20%) žáků zvolilo odpověď „spíše ano“, 17 (15%) žáků zvolilo odpověď „určitě ne“ a 2 (2%) žáci zatrhlí odpověď „určitě ano“. 15 (13%) žáků nedokázalo posoudit, zda se lidé na internetových sociálních sítích prezentují takoví jací jsou ve skutečném světě nebo nikoliv.

Umístování urážlivých a zesměšňujících materiálů na internetových soc. sítích

Otázka číslo 17 zjišťovala, kolik respondentů někdy umístilo na internetovou sociální síť fotografii nebo video, které by uráželo či zesměšňovalo jinou osobu. Nejpočetnější skupina 102 (87%) dětí uvedla, že toto nikdy neudělala. Celkem 8 (7%) žáků uvedlo, že tuto činnost na sociálních sítích provozují a považují ji za zábavu a 7 (6%) dětí odpovědělo, že již tímto způsobem někoho uráželi či zesměšňovali, ale svého jednání litují. Odpovědi jsou vyjádřeny v grafu 17.

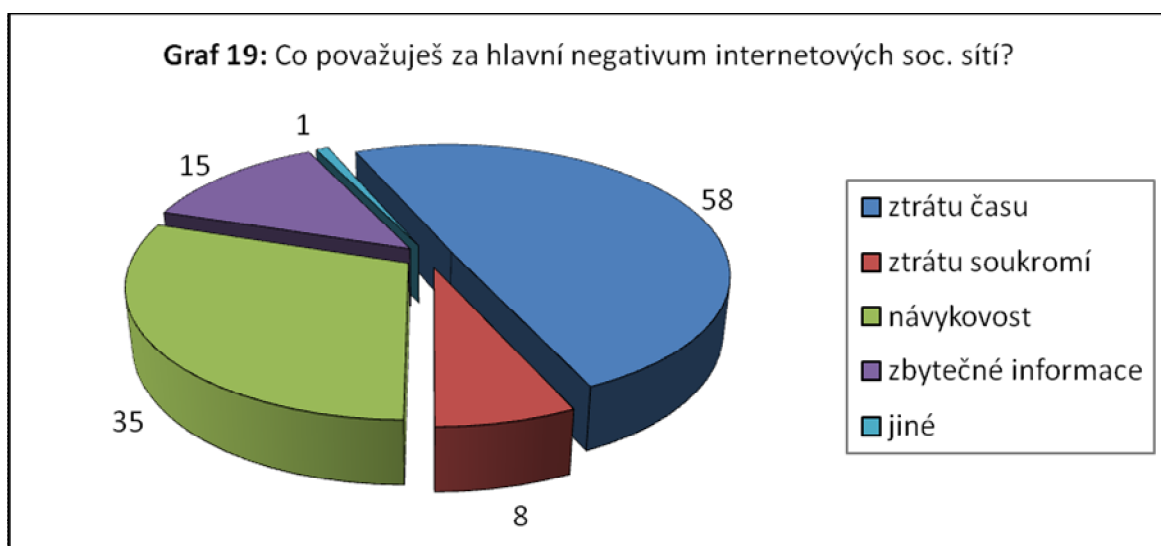
Závislost na internetových sociálních sítích

Předposlední otázka měla za úkol zjistit, zda se respondenti cítí na internetových sociálních sítích závislí. Nejpočetnější skupina 50 (43%) studentů odpověděla, že se na sociálních sítích určitě necítí být závislá. Druhá nejpočetnější skupina 31 (26%) studentů uvedla, že se na sociálních sítích závislá spíše necítí. Naproti tomu celkem 22 (19%) studentů se cítí být na sociálních sítích spíše závislých a skupina 7 (6%) studentů odpověděla, že se na těchto sítích cítí být určitě závislá. Stejný počet 7 (6%) studentů nedokázal odpovědět na to, zda se cítí nebo necítí na internetových sociálních sítích závislý. Výsledky jsou reprezentovány v grafu 18.

Hlavní negativa internetových sociálních sítí

Poslední otázka zjišťovala, co považují žáci za hlavní negativum internetových sociálních sítí. Jak je zřejmé z grafu 19, téměř polovina 58 (49%) respondentů považuje za hlavní negativum internetových sociálních sítí ztrátu času. 35 (30%) respondentů uvedlo, že jako hlavní negativum těchto sítí vidí návykovost. 15 (13%) respondentů uvedlo jako hlavní negativum zahlcenost sociálních sítí zbytečnými informacemi. 8 (7%) respondentů se domnívá, že hlavní negativum sociálních sítí představuje ztráta soukromí a 1 (1%) respondent uvedl jiné negativum a to „setkání s příliš mnoho cizími lidmi“.

5.8 Shrnutí výsledků výzkumu

Jedním z hlavních cílů mého dotazníkového šetření bylo zjistit, jak velkou důležitost přikládají žáci 8. a 9. tříd základní školy internetovým sociálním sítím, v jaké míře tyto sítě využívají a kterou z nich při využívání upřednostňují. Velkou oblíbenost internetových sociálních sítí mezi pubescenty dokazuje fakt, že naprostá většina respondentů na nich má vytvořen svůj profil a zároveň většina z nich uvedla, že tyto sítě považuje za důležité. Nejpočetnější skupina pubescentů tráví na sociálních sítích 1 až 8 hodin týdně, což představuje podstatnou část času, který jsou k internetu připojeni. Nejčastěji využívanou sociální sítí je Facebook a dalo by se říci, že profil na této síti se stává pro většinu lidí pomalu samozřejmostí.

Jestliže máme odpovědět na otázku, jaký důvod vede pubescenty k registraci na sociálních sítích, tak největší skupina se zde registruje z toho důvodu, že chtějí prostřednictvím těchto sítí být stále ve spojení s kamarády. Ostatně psaní s kamarády je nejčastější činnost, které se pubescenti na sociálních sítích věnují. Co se týče seznamování na sociálních sítích, tak většina pubescentů si nemyslí, že přátelství, která zde vzniknou, jsou stejně dobrá jako přátelství, která vzniknou ve skutečném světě. Avšak i přes toto zjištění se téměř 1/3 všech respondentů sešla někdy s osobou, kterou znali pouze z těchto sítí.

Internet a potažmo i seznamování pomocí internetových sociálních sítí je specifické tím, že poskytuje větší anonymitu a tím i možnosti uvádět o sobě nepravdivé informace. Při šetření však bylo zjištěno, že pubescenti na svých profilech ve většině případů nikdy neuváděli nepravdivé informace. Kladně hodnotím také to, že většina respondentů si uvědomuje, že ostatní lidé se na sociálních sítích neprezentují tak, jací jsou ve skutečném světě.

Co se týče obtěžování, tak převážná část pubescentů se s ním na sociálních sítích nikdy nesešla a to i přesto, že profily téměř 1/5 respondentů si může prohlížet kdokoliv a většina uživatelů na svých profilech uvádí křestní jméno, příjmení, svou fotografii, datum narození i mail. Převážná většina pubescentů také na sociální síti nikdy neumístila fotografii nebo video, které by uráželo či zesměšňovalo jinou osobu.

Na začátku výzkumu jsem si stanovil tři hypotézy:

H1 Dívky považují internetové sociální sítě za více důležité než chlapci.

H2 Podíl dívčích profilů, které jsou na sociálních sítích viditelné pro kohokoliv, je nižší než podíl těchto chlapeckých profilů.

H3 Dívky uvádějí častěji než chlapci, že přátelství, jež vzniknou na internetových sociálních sítích, mohou být stejně dobrá jako přátelství, která vzniknou ve skutečném světě.

Hypotézy H1 a H2 byly potvrzeny, zatímco hypotéza H3 byla vyvrácena.

Výsledky mého dotazníkového šetření není možno zevšeobecnit na celou populaci pubescentů a to vzhledem k tomu, že dotazníkové šetření bylo provedeno pouze u omezeného počtu respondentů. Výsledky mohou být zkresleny vlivem nerovnoměrného poměru chlapců a děvčat ve výzkumném vzorku, ale také ochotou samotných respondentů pravdivě odpovídat na dané otázky. Šetření tedy představuje pouze určité nahlédnutí do problematiky internetových sociálních sítí v životě žáků 8 a 9 tříd základní školy.

ZÁVĚR

Internetové sociální sítě představují nedílnou součást života velmi širokého okruhu uživatelů. Tyto aplikace sebou přináší řadu nesporných výhod, avšak i značná rizika a to zejména pro mladé a méně zkušené uživatele. Domnívám se, že tito uživatelé jsou jednou z nejvíce ohrožených skupin a to z důvodu jejich určité naivity a poměrně značného objemu času, který na sítích tráví. Zejména u věkově mladších uživatelů může dojít k zneužití sociálních sítí ať už k šikaně, manipulaci, vydírání, krádežím osobních dat či identity. Toto nebezpečí je umocněno i stále rostoucím množstvím lidí, se kterými se na sociálních sítích dostáváme do kontaktu. Noví přátelé jsou v internetovém prostředí snadno dosažitelní, což může být pro mnoho nezletilých skvělou představou i výzvou. Stačí vstoupit do světa sociálních sítí a začít se seznamovat. Je však potřeba si uvědomit, že člověk, se kterým jsme se právě ve virtuálním prostředí seznámili, může být někdo úplně jiný než ten, za koho se ve svém profilu vydává.

Problematika týkající se nebezpečných jevů, které se na sociálních sítích vyskytují, je poměrně nová, přesto však stále více medializovaná. Jedná se převážně o zprávy týkající se závažných kauz, při kterých došlo k zneužití osobních údajů. Právě koncentrace osobních dat uživatelů sociálních sítí, které jsou v některých případech dostupné nejenom nejbližším přátelům, je často kritizována. Myslím si, že důležitou roli v boji proti nebezpečí, která ve světě sociálních sítí hrozí, je především prevence, která souvisí se zvýšenou informovaností všech jejich uživatelů. Jestliže budou děti, ale také jejich rodiče, seznámeny s riziky seznamování a vůbec i komunikace ve virtuálním prostředí, budou mít jistě mnohem větší šanci se vyvarovat zbytečně riskantnímu chování.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BURIANOVÁ, B. Jak se chováme on–line? *Psychologie DNES*. 2000, č. 12, s. 18–19.
- [2] CLAUSS, G., HIEBSCH, H. *Psychológia detstva a dospievania*. Vyd. 1. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1970. 361 s.
- [3] ČAČKA, O. *Psychologie dítěte*. Vyd. 2. Tišnov: Sursum, 1996. 112 s. ISBN 80-85799-03-0.
- [4] ČERMÁK, I., NAVRÁTIL, M. Vliv virtuální reality na psychiku jedince. *Československá psychologie: Časopis pro psychologickou teorii a praxi*, 1997, č. 1, s.55–65.
- [5] *Daily Unique Visitors*. Google trends [online]. 2010 [cit. 4.11.2010]. URL: <<http://trends.google.com/websites?q=facebook.com,+lide.cz,+spoluzaci.cz,+libimseti.cz&geo=CZ&date=all&sort=0>>.
- [6] DIVÍNOVÁ, R. *Cybersex: forma internetové komunikace*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2005. 167 s. ISBN 80-7254-636-8.
- [7] DUŠKOVÁ, M., VACULÍK, M. Psychologické aspekty on-line komunikace prostřednictvím internetu na tzv. chatech. *Československá psychologie: Časopis pro psychologickou teorii a praxi*, 2002, č. 1, s.55–63.
- [8] FILECCIA, M., KIRCHNER, T., KIMMEL, B. a kol. *Jak zvládnout kyberšikanu? Doplňkový výukový modul k metodice Knowhow pro mladé surfaře*. [online]. [cit. 1.10.2010]. URL: <<http://www.4zsrdar.cz/projekt/storage/File/kybesikana.pdf>>.
- [9] GACH, G. *Internet do kapsy: první průvodce, který vás snadno a rychle seznámí se vším, co o informační dálnici potřebujete vědět*. Vyd. 1. Praha: Pragma, 1999. 447 s. ISBN 80-7205-657-3.
- [10] HUITEMA, CH. *A Bůh stvořil Internet...* Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 1996. 175 s. ISBN 80-204-0576-3.
- [11] JURSOVÁ, J. *Nové úkoly ve výchově spojené s pronikáním člověka do infosféry a kyberprostroru – média jako součást života dětí*. Knihovna plus [online]. 2010 [cit. 7.14.2010]. URL: <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus102/jurs.htm>>.
- [12] KASÍK, P. *Češi Facebooku nebezpečně věří. Falešné krasavici naletělo 60 procent*. Technet.cz [online]. 2009 [cit. 14.1.2011]. URL: <<http://technet.idnes.cz/cesi>>.

- facebooku-nebezpecne-veri-falesne-krasavici-naletelo-60-procent-112-
/sw_internet.asp?c=A091117_171036_sw_internet_pka>.
- [13] KELLER, J. *Nejistota a důvěra, aneb, k čemu je modernitě dobrá tradice*. Vyd. 1. Praha: Slon, 2009. 173 s. ISBN 978-80-7419-002-5.
- [14] KLIMEŠ, D. *Děti utíkají do kyberprostoru*. Mladá fronta DNES, 7.1.2006, s. F/1-2. [online]. 2008 [cit. 10.11.2010]. URL: <<http://data.idnes.cz/mfdnes/kavarna/pdf/2006/kavarna-20060107.pdf>>.
- [15] KOPECKÝ, K. *Kybergrooming aneb Kdo loví v chatu*. Česká škola [online]. 2009b [cit. 10.1.2011]. URL: <<http://www.ceskaskola.cz/2009/05/kamil-kopeccky-kybergrooming-aneb-kdo.html>>.
- [16] KOPECKÝ, K. *Sociální sítě jako prostředí pro nebezpečnou virtuální komunikaci*. E-Bezpečí [online]. 2009a [cit. 4.11.2010]. URL:<<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/222/63/lang,czech/>>.
- [17] KOPECKÝ, K. *Stalking a kyberstalking nebezpečné pronásledování*. Olomouc: NET UNIVERSITY [online]. 2010 [cit. 4.11.2010]. URL:< http://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/cat_view/22-odborne-studie>.
- [18] KOPECKÝ, K., KREJČÍ, V. *Rizika virtuální komunikace (příručka pro učitele a rodiče)*. [online]. 2010a [cit. 10.1.2011]. URL: <http://www.zsmalse.cz/phprs/storage/enebezpeci_a5_3.pdf>.
- [19] KOPECKÝ, K., KREJČÍ, V. *Sexting*. Univerzita Palackého v Olomouci, Centrum prevence rizikové virtuální komunikace [online]. 2010b [cit. 7.11.2010]. URL: <<http://www.sexting.cz/?akce=strucne>>.
- [20] KREJČÍ, V. *Kyberšikana – kybernetická šikana*. E-Bezpečí [online]. 2010 [cit. 10.11.2010]. URL: <<http://www.e-nebezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/materialy-pro-studium-studie-atd#>>.
- [21] KURIC, J. *Vývojová psychologie: Učebnice pro pedagogické instituty*. Vyd. 2. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1964. 168 s.
- [22] LAPÁČEK, J. *Internet pro úplné začátečníky*. Vyd. 1. Praha: Computer Press, 2000. 198 s. ISBN 80-7226-226-2.

- [23] LÉVY, P. *Kyberkultura : zpráva pro Radu Evropy v rámci projektu "Nové technologie: kulturní spolupráce a komunikace"*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2000. 229 s. ISBN 80-246-0109-5.
- [24] NEGROPONTE, N. *Digitální svět*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2001. 207 s. ISBN 80-7261-046-5.
- [25] ROBINS, K. *Kyberprostor a svět, ve kterém žijeme*. Revue pro média č. 5: Média a digitalizace [online]. 2003 [cit. 7.10.2010].
URL: <http://fss.muni.cz/rpm/Revue/Revue05/preklad_robins_rpm5.pdf>.
- [26] ŘÍČAN, P. *Cesta životem*. Vyd. 1. Praha: Panorama, 1990. 435 s. ISBN 80-7038-078-0.
- [27] SAK, P., *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007. 290 s. ISBN 978-80-7367-230-0.
- [28] SAK, P., SAKOVÁ, K. *Mládež na křižovatce: sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace*. Vyd. 1. Praha: Svoboda Servis, 2004. 240 s. ISBN 80-86320-33-2.
- [29] SHARMA, D. *Social networking god: 350+ social networking sites*. Mashable – The social media guide [online]. 2007 [cit. 20.5.2010].
URL: <<http://mashable.com/2007/10/23/social-networking-god/>>.
- [30] *Sociální síť: Komise zprostředkovala dohodu mezi předními internetovým společnostmi*. Europa [online]. 2009 [cit. 16.1.2011].
URL: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/press/press_releases/09232_cs.htm>.
- [31] *Sociální síť*. Navajo otevřená encyklopedie [online]. [cit. 16.1.2011]. URL: <<http://socialni-sit.navajo.cz/>>.
- [32] SULER, J. *The Psychology of Cyberspace*. Department of Psychology Science and Technology Center Rider University [online]. 2001 [cit. 4.5.2010]. URL: <<http://users.rider.edu/~suler/psycyber/psycyber.html>>.
- [33] ŠMAHEL, D. *Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2003. 158 s. ISBN 80-7254-360-1.

- [34] *Uživatelé Facebooku v České republice v roce 2010*. Český statistický úřad [online]. 2010 [cit. 4.11.2010].
URL: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/1_uzivatele_facebooku_v_ceske_republice>.
- [35] VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000. 528 s. ISBN 8071783080.
- [36] VYBÍRAL, Z. *Psychologie lidské komunikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000. 263 s. ISBN 80-7178-291-2.
- [37] VYBÍRAL, Z. Mění se lidská psychika v éře internetu? *Psychologie DNES*. 2001. č. 3, s. 16–19.
- [38] *World Internet Users and Population Stats*. Internet World Stats [online]. 2010 [cit. 10.11.2010]. URL: <<http://www.internetworldstats.com/stats.htm>>.
- [39] ZANDL, P. *Historie českého Internetu II*. LUPA: Server o českém internetu [online]. 2010 [cit. 25.6.2010]. URL: <<http://www.lupa.cz/clanky/historie-ceskeho-internetu-ii/>>.
- [40] ZELINKOVÁ, V. *Kyberprostor*. Kisk – kabinet informačních studií a knihovnictví [online]. 2010 [cit. 28.6.2010]. URL: <<http://kisk.phil.muni.cz/wiki/Kyberprostor>>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

soc.   sociální.

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

obrázek 1 Schématické znázornění vztahů mezi členy sociální sítě.....	25
obrázek 2 Vývoj počtu uživatelů Facebooku v České republice v roce 2010.....	29
obrázek 3 Hlavní stránka sociální sítě Facebook.....	30
obrázek 4 Profilová stránka uživatele na sociální síti Facebook	31
tabulka 1 Počet uživatelů internetu ve světě ku 30. červnu 2010	14
tabulka 2 Kontingenční tabulka č. 1	47
tabulka 3 Kontingenční tabulka č. 2	53
tabulka 4 Kontingenční tabulka č. 3	57

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Máš doma přístup k internetu?.....	45
Graf 2 Považuješ internetové sociální sítě za důležité?.....	46
Graf 3 Máš vytvořen profil na některé internetové sociální sítí?.....	48
Graf 4 Kterou internetovou sociální síť nejčastěji využíváš?.....	48
Graf 5 Z jakého důvodu jsi se stal uživatelem internetové sociální sítě?.....	49
Graf 6 Kolik času týdně trávíš na internetu?.....	50
Graf 7 Kolik času týdně trávíš na internetových sociálních sítích?.....	51
Graf 8 Jak často se uvedeným činnostem na internetových sociálních sítích věnuješ?.....	52
Graf 9 Kdo si může prohlížet tvůj profil na internetové sociální sítí?.....	53
Graf 10 Jaké pravdivé informace máš o sobě zveřejněny na svém profilu?.....	54
Graf 11 Uváděl(a) jsi někdy na svém profilu nepravdivé informace?.....	55
Graf 12 Byl(a) jsi někdy na internetové sociální sítí obtěžován(a)?.....	56
Graf 13 Myslíš si, že přátelství, která vzniknou na soc. sítích mohou být stejně dobrá jako přátelství, která vzniknou ve skutečném světě?.....	56
Graf 14 Sešel(a) jsi se někdy s osobou, kterou jsi znal(a) pouze z internetových sociálních sítí?.....	58
Graf 15 Myslíš si, že internetové sociální sítě nějakým způsobem ovlivnily tvé vztahy s přáteli?.....	59
Graf 16 Myslíš si, že se lidé na internetových soc. sítích prezentují takoví jací jsou ve skutečném světě?.....	59
Graf 17 Umístil(a) jsi někdy na internetovou soc. síť fotografie nebo video, které uráželo či zesměšňovalo jinou osobu?.....	60
Graf 18 Cítíš se na internetových sociálních sítích závislý(á)?.....	61
Graf 19 Co považuješ za hlavní negativum internetových sociálních sítí?.....	61

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI - Dotazník

Příloha PII – Vyplněný dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Vážení studenti,

chtěl bych Vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku, jehož úkolem je zjistit jak jsou internetové sociální sítě (např. Facebook, Twitter, Lidé.cz, Spolužáci.cz, Libimseti.cz, MySpace apod.) důležité v životě mladých lidí, jaké činnosti na nich nejčastěji provozují, zda si uvědomují rizika těchto aplikací a zda se na nich setkali s jejich negativními jevy. Dotazník je anonymní, proto jej nepodepisujte.

Děkuji za Váš čas, který věnujete vyplnění mého dotazníku. Přeji hezký den.
Marcel Hamar, student Fakulty humanitních studií, UTB ve Zlíně.

Odpovědi v dotazníku zakřížkujte nebo vepište. Pokud není uvedeno jinak, vyberte pouze jednu odpověď.

Jsi chlapec dívka

Tvůj věk .....

1. Máš doma přístup k Internetu?

- ano
 ne

2. Považuješ internetové sociální sítě za důležité?

- ano
 spíše ano
 spíše ne
 ne
 nevím

3. Máš vytvořen profil na některé internetové sociální síti?

- ano
 ano, ale uvažuji o jeho zrušení
 ne
 ne, ale uvažuji o jeho vytvoření

Jestliže jsi odpověděl(a) na tuto otázku ne, v dalším vyplňování dotazníku již nepokračuj. Děkuji Ti za Tvůj čas.

4. Jestliže jsi uživatel(ka) internetových sociálních sítí, kterou z nich nejčastěji využíváš? (napiš pouze jednu)

.....

5. Z jakého důvodu jsi se stal(a) uživatelem internetové sociální sítě? (vyber pouze jeden nejsilnější důvod, který Tě k založení profilu na internetové sociální síti vedl).

- z nudy
- ze zvědavosti
- je to „in“
- chci být stále ve spojení s kamarády
- chci se seznamovat s novými lidmi

Jiný důvod.....

6. Kolik času týdně trávíš na internetu?

- více než 24 hodin
- 17 až 24 hodin
- 9 až 16 hodin
- 1 až 8 hodin
- méně než hodinu

7. Kolik času týdně trávíš na internetových sociálních sítích?

- více než 24 hodin
- 17 až 24 hodin
- 9 až 16 hodin
- 1 až 8 hodin
- méně než hodinu

8. Jak často se uvedeným činnostem na internetových soc. sítích věnuješ? (Přiřaď k níže uvedeným činnostem čísla podle toho, jak moc se jim věnuješ)

..... psaní si s on-line kamarády 1=nejčastěji, 2=často, 3=občas, 4=zřídka, 5=vůbec

.....sdílení a prohlížení fotek (videí) 1=nejčastěji, 2=často, 3=občas, 4=zřídka, 5=vůbec

.....hledání nových přátel 1=nejčastěji, 2=často, 3=občas, 4=zřídka, 5=vůbec

.....hraní her 1=nejčastěji, 2=často, 3=občas, 4=zřídka, 5=vůbec

.....sdílení a prohlížení statusů 1=nejčastěji, 2=často, 3=občas, 4=zřídka, 5=vůbec

9. Je Tvůj profil na internetových soc. sítích viditelný pro kohokoliv nebo si jej mohou prohlízet pouze Tví přátelé, případně lidé, které máš v seznamu a takový přístup jsi jim povolil(a)?

- můj profil si může prohlížet kdokoliv
- můj profil si mohou prohlížet pouze lidé, kterým jsem takový přístup umožnil(a)
- nevím, v nastavení soukromí se nevyznám

10. Jaké pravdivé informace o sobě máš zveřejněny na svém profilu na internetové sociální síti? (lze vybrat více odpovědí)

- svou profilovou fotografii
- své křestní jméno
- své příjmení
- své datum narození
- své bydliště
- svůj mail
- svoje telefonní číslo

11. Někteří lidé používají na svých internetových profilech o sobě i nepravdivé informace (např. jiný věk, pohlaví, cizí profilová fotka apod.) Používal(a) jsi někdy takové způsoby i Ty?

- ano, vždy
- ano, velmi často
- ano, občas
- ano, vzácně
- ne, nikdy

12. Byl(a) jsi jako člen(ka) internetové sociální sítě obtěžován(a) ostatními členy?

- ano, na soc. síti je občas umístěno video nebo fotografie, které mě zesměšňují nebo urážejí
- ano, na soc. síti je často umístěno video nebo fotografie, které mě zesměšňují nebo urážejí
- ano, občas mi někdo napíše výhružnou zprávu nebo má požadavky/návrhy, které se mi nelíbí
- ano, často mi někdo napíše výhružnou zprávu nebo má požadavky/návrhy, které se mi nelíbí
- ne, nikdy jsem nebyl(a) obtěžován(a)

13. Myslíš si, že přátelství, která vzniknou na internetových soc. sítích mohou být stejně dobrá jako přátelství, která vzniknou ve skutečném světě?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne
- nevím

14. Sešel(a) jsi se už někdy s osobou, kterou jsi znal pouze z internetových soc. sítí?

- ano
- ne
- zatím ne, ale nevidím v tom žádný problém

15. Myslíš si, že internetové soc. sítě nějakým způsobem ovlivnily Tvé vztahy s přáteli?

- ano, určitě pozitivně
- ano, spíše pozitivně
- ano, spíše negativně
- ano, určitě negativně
- neovlivnily
- nevím

16. Myslíš si, že lidé se na internetových soc. sítích prezentují takoví jací jsou ve skutečném životě?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne
- nevím

17. Umístil(a) jsi někdy na internetovou soc. síť fotografie nebo video, které uráželo či zesměšňovalo jinou osobu?

- ano, je to zábava
- ano, udělal jsem to, ale mrzí mě to
- ne

18. Cítíš se na internetových soc. sítích závislý(á)?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne
- nevím

19. Co považuješ za hlavní negativum internetových soc. sítí?

- ztrátu času
- ztrátu soukromí
- návykovost
- zahlcení zbytečnými informacemi

Jiné negativum.....

Děkuji Vám za vyplnění mého dotazníku, za Vaše pravdivé odpovědi a za Váš čas, který jste tomuto dotazníku věnoval/a.

PŘÍLOHA P II: VYPLNĚNÝ DOTAZNÍK

Vážení studenti,
chtěl bych Vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku, jehož úkolem je zjistit jak jsou internetové sociální sítě (např. Facebook, Twitter, Lidé.cz, Spolužáci.cz, Libimseti.cz, MySpace apod.) důležité v životě mladých lidí, jaké činnosti na nich nejčastěji provozují, zda si uvědomují rizika těchto aplikací a zda se na nich setkali s jejich negativními jevy. Dotazník je anonymní, proto jej nepodepisujte.

Děkuji za Váš čas, který věnujete vyplnění mého dotazníku. Přeji hezký den.

Marcel Hamar, student Fakulty humanitních studií, UTB ve Zlíně.

Odpovědi v dotazníku zakřížkujte nebo vepište. Pokud není uvedeno jinak, vyberte pouze jednu odpověď.

Jsi chlapec dívka

Tvůj věk ..... 13 .....

1. Máš doma přístup k Internetu?

ano

ne

2. Považuješ internetové sociální sítě za důležité?

ano

spíše ano

spíše ne

ne

nevím

3. Máš vytvořen profil na některé internetové sociální síti?

ano

ano, ale uvažuji o jeho zrušení

ne

ne, ale uvažuji o jeho vytvoření

Jestliže jsi odpověděl(a) na tuto otázku ne, v dalším vyplňování dotazníku již nepokračuj. Děkuji Ti za Tvůj čas.

4. Jestliže jsi uživatel internetových sociálních sítí, kterou z nich nejčastěji využíváš? (napiš pouze jednu)

...Facebook k.....

5. Z jakého důvodu jsi se stal uživatelem internetové sociální sítě? (vyber pouze jeden nejsilnější důvod, který Tě k založení profilu na internetové sociální síti vedl).

- z nudy
- ze zvědavosti
- je to „in“
- chci být stále ve spojení s kamarády
- chci se seznamovat s novými lidmi

Jiný důvod.....

6. Kolik času týdně trávíš na internetu?

- více než 24 hodin
- 17 až 24 hodin
- 9 až 16 hodin
- 1 až 8 hodin
- méně než hodinu

7. Kolik času týdně trávíš na internetových sociálních sítích?

- více než 24 hodin
- 17 až 24 hodin
- 9 až 16 hodin
- 1 až 8 hodin
- méně než hodinu

8. Jak často se uvedeným činnostem na internetových soc. sítích věnuješ? (Přiřaď k níže uvedeným činnostem čísla podle toho, jak moc se jim věnuješ)

- ...³... psaní si s on-line kamarády 1=nejčastěji, 2=často, 3=občas, 4=zřídka, 5=vůbec
- ...³...sdílení a prohlížení fotek (videí) 1=nejčastěji, 2=často, 3=občas, 4=zřídka, 5=vůbec
- ...⁵...hledání nových přátel 1=nejčastěji, 2=často, 3=občas, 4=zřídka, 5=vůbec
- ...⁴...hraním her 1=nejčastěji, 2=často, 3=občas, 4=zřídka, 5=vůbec
- ...²...sdílení a prohlížení statusů 1=nejčastěji, 2=často, 3=občas, 4=zřídka, 5=vůbec

9. Je Tvůj profil na internetových soc. sítích viditelný pro kohokoliv nebo si jej mohou prohlížet pouze Tví přátelé, případně lidé, které máš v seznamu a takový přístup jsi jim povolil?

- můj profil si může prohlížet kdokoliv
- můj profil si mohou prohlížet pouze lidé, kterým jsem takový přístup umožnil(a)
- nevím, v nastavení soukromí se nevyznám

10. Jaké pravdivé informace o sobě máš zveřejněny na svém profilu na internetové sociální síti?

(lze vybrat více odpovědí)

- svou profilovou fotografii
- své křestní jméno
- své příjmení
- své datum narození
- své bydliště
- svůj mail
- svoje telefonní číslo

11. Někteří lidé používají na svých internetových profilech o sobě i nepravdivé informace (např. jiný věk, pohlaví, cizí profilová fotka apod.) Používal(a) jsi někdy takové způsoby i Ty?

- ano, vždy
- ano, velmi často
- ano, občas
- ano, vzácně
- ne, nikdy

12. Byl(a) jsi se jako člen(ka) internetové sociální sítě obtěžován(a) ostatními členy?

- ano, na soc. síti je občas umístěno video nebo fotografie, které mě zesměšňují nebo urážejí
- ano, na soc. síti je často umístěno video nebo fotografie, které mě zesměšňují nebo urážejí
- ano, občas mi někdo napíše výhružnou zprávu nebo má požadavky/návrhy, které se mi nelíbí
- ano, často mi někdo napíše výhružnou zprávu nebo má požadavky/návrhy, které se mi nelíbí
- ne, nikdy jsem nebyl(a) obtěžován(a)

13. Myslíš si, že přátelství, která vzniknou na internetových soc. sítích mohou být stejně dobrá jako přátelství, která vzniknou ve skutečném světě?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne
- nevím

14. Sešel jsi se už někdy s osobou, kterou jsi znal pouze z internetových soc. sítí?

- ano
- ne
- zatím ne, ale nevidím v tom žádný problém

15. Myslíš si, že internetové soc. sítě nějakým způsobem ovlivnily Tvé vztahy s přáteli?

- ano, určitě pozitivně
- ano, spíše pozitivně
- ano, spíše negativně
- ano, určitě negativně
- neovlivnily
- nevím

16. Myslíš si, že lidé se na internetových soc. sítích prezentují takoví jací jsou ve skutečném životě?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne
- nevím

17. Umístil(a) jsi někdy na internetovou soc. síť fotografie nebo video, které uráželo či zesměšňovalo jinou osobu?

- ano, je to zábava
- ano, udělal jsem to, ale mrzí mě to
- ne

18. Cítíš se na internetových soc. sítích závislý?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne
- nevím

19. Co považuješ za hlavní negativum internetových soc. sítí?

- ztrátu času
- ztrátu soukromí
- návykovost
- zahlcení zbytečnými informacemi

Jiné negativum.....

Děkuji Vám za vyplnění mého dotazníku, za Vaše pravdivé odpovědi a za Váš čas, který jste tomuto dotazníku věnoval/a.